

**Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра української мови та методики її навчання**

ГРИМАСHEBИЧ ГАЛИНА

**Методичні рекомендації
до проведення навчальної практики (мовної)
в роботі з обдарованими дітьми
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціалізації 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)**

**Житомир
Вид-во ЖДУ імені Івана Франка
2024**

УДК 811.161. 2
Г 84

*Рекомендовано вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 26 квітня 2024 р.)*

Рецензенти:

Кучерук Оксана – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови та методики її навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Шуневич Оксана – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради;

Весельська Галина – кандидат філологічних наук, викладач-методист, викладач вищої категорії, викладач циклової комісії сучасних європейських мов та літератур ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ».

Гримашевич Галина. Методичні рекомендації до проведення навчальної практики (мовної) в роботі з обдарованими дітьми для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціалізації 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 64 с.

У методичних рекомендаціях обґрунтовано мету, завдання, зміст навчальної практики (мовної) в роботі з обдарованими дітьми для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціалізації 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), подано тематику практичних занять із практики, представлено вимоги до звітної документації, критерії оцінювання, список рекомендованої літератури. Запропоновано низку зразків завдань з української мови до проведення учнівської олімпіади, мовних та мовно-літературних конкурсів, тематику науково-дослідницьких робіт МАН, проблемних питань до інтелектуального конкурсу юних мовознавців. Методичні рекомендації адресовані здобувачам вищої освіти зазначеної спеціальності, керівникам навчальної практики та всім, хто цікавиться питаннями філологічної обдарованості здобувачів загальної середньої освіти.

© Гримашевич Галина, 2024

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Опис практики.....	4
Мета та завдання практики.....	4
Програма практики.....	8
Вимоги до звітної документації.....	9
Методичні рекомендації.....	10
Рекомендована література.....	10
Зразки олімпіад них завдань з української мови. 8 клас.....	12
Зразки олімпіад них завдань з української мови. 9 клас.....	15
Зразки олімпіад них завдань з української мови. 10 клас.....	22
Зразки олімпіад них завдань з української мови. 11 клас.....	29
Зразки завдань Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика...37	
Завдання Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.....	45
Орієнтовна тематика науково-дослідницьких робіт з української мови МАН.....	47
Зразок звіту.....	48
Зразки завдань обласного інтелектуального конкурсу юних мовознавців.....	64
Завдання для студентів	65

Опис практики

Рік підготовки	III
Семестр	VI
Кількість тижнів	2
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Вид контролю	залік

Мета та завдання практики

Мета: ознайомити студентів зі специфікою роботи (організаційно-педагогічною, методичною, науковою) з української мови з обдарованими дітьми, сформувати вміння та навички до відповідної діяльності у процесі викладання української мови в закладах загальної середньої освіти.

Завдання:

- ознайомити студентів з організаційно-педагогічною, методичною, науковою специфікою роботи з української мови з обдарованими дітьми;
- формувати в студентів уміння проводити психодіагностику обдарованості загалом та з української мови зокрема;
- застосовувати методи й прийоми організації освітнього процесу відповідно до специфіки роботи з обдарованими дітьми;
- сприяти виробленню в студентів умінь та навичок професійної діяльності, навчити їх самостійно здійснювати роботу з обдарованими дітьми відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей;
- розвивати вміння студентів включати в самостійну роботу обдарованих учнів, стимулювати їх до реалізації індивідуальних наукових проєктів у царині української мови;
- формувати в студентів не тільки педагогічні уміння, але й професійні властивості та якості особистості;
- підготувати студентів до роботи з обдарованими учнями в плані підготовки до олімпіад, конкурсів з української мови, написання науково-дослідницьких учнівських робіт.

За час проходження практики

здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, викладати українську мову і літературу в рамках програми середньої освіти, розв'язувати завдання з філологічних дисциплін шкільного та вище шкільного рівня, розуміти сучасні тенденції філологічних наук, педагогіки, психології, методики навчання української мови і літератури, організовувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти.

ЗК 1. Здатність узагальнювати основні поняття предметної галузі та професійної діяльності.

- ЗК 2. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
- ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 6. Здатність працювати в команді.
- ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 8. Здатність діяти із соціальною відповідальністю та усвідомлювати цінності громадянського суспільства.
- ЗК 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК 1. Здатність використовувати в професійній діяльності особистісно орієнтований, діяльнісний та компетентнісний підходи до навчання української мови і літератури.

СК 2. Здатність застосовувати сучасні наукові досягнення в царині теорії та історії української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

СК 3. Здатність здійснювати освітню діяльність у процесі навчання української мови і літератури, об'єктивно оцінювати рівень навчальних досягнень учнів, аналізувати специфіку сприйняття та засвоєння учнями навчального матеріалу для оптимізації освітнього процесу.

СК 4. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і ситуаціях спілкування у процесі фахової та міжособистісної комунікації.

СК 5. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів для розв'язання професійних завдань під час освітнього процесу.

СК 6. Здатність орієнтуватися в історії та теорії української мови та літератури у світовому контексті, уміння використовувати здобутки мовознавства та літературознавства для формування національної свідомості, світогляду, ціннісних орієнтацій в учнів у сучасному суспільстві.

СК 7. Здатність критично осмислювати основні закономірності історико-літературного процесу та етапи становлення української літератури, використання фахових знань з української літератури в закладах середньої освіти.

СК 8. Здатність критично осмислювати закономірності становлення та розвитку історії української мови, застосовувати фахові знання з української мови в закладах середньої освіти.

СК 9. Здатність здійснювати наукове дослідження, узагальнювати та оприлюднювати його результати та застосовувати їх під час професійної діяльності.

СК 10. Здатність до аналізу та корекції власної педагогічної діяльності, використання вітчизняного та закордонного педагогічного досвіду в царині викладання української мови і літератури для здійснення освітнього процесу з урахуванням соціальних, професійно-педагогічних і морально-етичних аспектів.

СК 11. Здатність застосовувати традиційні та інноваційні форми, методи, засоби, технології навчально-виховної роботи в процесі мовно-літературної освіти.

СК 12. Здатність до аналізу, планування й підготовки різних типів уроків української мови і літератури та позакласних заходів, формування навичок ведення шкільної документації, створення навчально-методичного забезпечення мовно-літературної освіти.

СК 13. Здатність урахувувати індивідуальні й вікові особливості учнів, створювати психологічно позитивний клімат у процесі навчання української мови та літератури, під час виховання, забезпечувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу, запобігати конфліктним ситуаціям, знати шляхи їх розв'язання в процесі педагогічної діяльності.

СК 14. Здатність урахувувати регіональний мовно-літературний контекст для розвитку професійних знань і формування фахових компетентностей, реалізації освітніх цілей.

СК 15. Здатність розуміти специфіку освітньої діяльності та навчання української мови і літератури задля застосування набутих знань, умінь і навичок в освітньому процесі, що сприятиме формуванню соціально активної особистості.

СК 16. Здатність розуміти лінгвофілософські ідеї, мову та літературу як соціокультурний феномен, володіти методами лінгвофілософського аналізу.

СК 17. Здатність працювати з науковою, довідковою та методичною літературою рідною й іноземною мовами.

СК 18. Здатність самостійно й відповідально працювати для підвищення фахового розвитку, самоосвіти, удосконалення своєї педагогічної майстерності

Програмні результати навчання

ПР 1. Знати філологічні та дидактичні засади навчання української мови і літератури в закладах загальної середньої освіти.

ПР 2. Знати загальні теоретичні положення, концепції та наукові поняття, категорії філологічних дисциплін.

ПР 3. Знати основні періоди розвитку української мови, її системну організацію та норми, особливості використання мовних одиниць у художньому та науковому дискурсах.

ПР 5. Знати психологічні та педагогічні основи сучасного навчально-виховного процесу.

ПР 6. Уміти організовувати навчально-виховний та освітній процеси в закладах загальної середньої освіти під час викладання української мови і літератури, керувати пізнавальною діяльністю учнів.

ПР 7. Уміти працювати з науковими та науково-методичним джерелами, систематизувати й застосовувати інформацію під час здійснення освітньої та наукової діяльності.

ПР 8. Застосовувати сучасні методики навчання української мови і літератури, психолого-педагогічні знання в процесі реалізації освітньої діяльності.

- ПР 10. Застосовувати знання про закономірності та особливості розвитку мовознавчих процесів у синхронії та діахронії та взаємозв'язки лінгвістики з іншими галузями науки й практики.
- ПР 11. Застосовувати знання методичної роботи зі спеціальності для виготовлення інформаційних та науково-методичних матеріалів.
- ПР 12. Аналізувати, інтерпретувати, класифікувати, узагальнювати, поєднувати психолого-педагогічну, методичну та філологічну інформацію під час навчання української мови та літератури в закладах середньої освіти.
- ПР 13. Інтегрувати методи та прийоми формування в учнів навичок самостійної роботи, розвитку творчих здібностей і логічного мислення в освітній процес.
- ПР 14. Поєднувати знання, уміння та навички використання сучасних інформаційних, комунікаційних та мультимедійних технологій зі специфікою викладання української мови і літератури.
- ПР 16. Сприяти професійній та міжособистісній комунікації всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.
- ПР 17. Сприяти співпраці учнів з іншими учасниками освітнього процесу, ефективній діяльності педагогічного колективу освітнього закладу.
- ПР 18. Співпрацювати з усіма учасниками освітнього процесу, керуючись принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги.

Програма практики

Практика спрямована на ознайомлення студентів зі специфікою роботи (організаційно-педагогічною, методичною, науковою) з української мови з обдарованими дітьми, формування вмінь та навичок до відповідної діяльності в процесі викладання української мови в закладах загальної середньої освіти. Студенти мають виконати такі завдання:

1. Оформити звіт про практику.
2. До звіту доєднати додатки:

Додаток 1. Психодіагностичні методики виявлення обдарованості з результатами (об'єкт психодіагностики обирається самостійно).

Додаток 2. Алгоритм проведення, опис форм і методів роботи з підготовки до олімпіади з української літератури, зразки завдань.

Додаток 3. Зразки завдань для підготовки учнів до мовно-літературних та мовних конкурсів.

Додаток 4. Алгоритм підготовки до написання, захисту конкурсної роботи (МАН), орієнтовний перелік тем з української мови.

№	Вид діяльності	Кількість годин
Аудиторна робота		
1	Вступне заняття	2 години
2	Робота з психодіагностичними методиками виявлення обдарованості з мови	8 годин
3	Робота з підготовки учнів до олімпіади з української мови та літератури I (шкільного) етапу учнівських олімпіад.	2 години
4.	Робота з підготовки учнів до олімпіади з української мови та літератури II (районного, міського) етапу учнівських олімпіад.	2 години
5.	Робота з підготовки учнів до олімпіади з української мови та літератури III (обласного) етапу учнівських олімпіад.	2 години
6.	Робота з підготовки учнів до олімпіади з української мови та літератури IV (Всеукраїнського) етапу учнівської олімпіади; Всеукраїнської учнівської інтернет-олімпіади з української мови.	4 години
7.	Робота з підготовки учнів до мовних і мовно-літературних конкурсів (Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка)	2 години
8.	Робота з підготовки учнів до мовних і мовно-літературних конкурсів (Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика).	4 години
9.	Робота з підготовки учнів до мовних і мовно-	4 години

	літературних конкурсів (Всеукраїнської українознавчої гри «Соняшник»; Всеукраїнських учнівських турнірів; Міжнародного конкурсу з українознавства).	
10.	Робота з підготовки учнів до написання та захисту наукових проєктів (МАН). Вибір теми наукового дослідження.	2 години
11.	Робота з підготовки учнів до написання та захисту наукових проєктів (МАН). Збір матеріалу до написання наукової учнівської роботи.	2 години
12.	Робота з підготовки учнів до написання та захисту наукових проєктів (МАН). Робота з літературою та джерелами.	2 години
13.	Робота з підготовки учнів до написання та захисту наукових проєктів (МАН). Особливості наукового стилю української мови.	2 години
14.	Робота з підготовки учнів до написання та захисту наукових проєктів (МАН). Підготовка захисту науково-дослідницької учнівської роботи (виступ, постер, презентація тощо).	2 години
Самостійна та індивідуальна робота		
1	Робота зі звітною документацією	40 годин
2	Індивідуальні консультації та виконання індивідуальних завдань	10 годин

Форми та методи контролю

звіт про практику; залік.

Вимоги до звітної документації

У визначений термін здати керівникові практики звіт про проходження практики, до якого доєднати додатки (Додаток 1. Психодіагностичні методики виявлення обдарованості з результатами (об'єкт психодіагностики обирається самостійно). Додаток 2. Алгоритм проведення, опис форм і методів роботи з підготовки до олімпіади з української літератури, зразки завдань. Додаток 3. Зразки завдань для підготовки учнів до мовно-літературних та мовних конкурсів. Додаток 4. Алгоритм підготовки до написання, захисту конкурсної роботи (МАН), орієнтовний перелік тем з української мови).

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти
(навчальна практика в межах Університету)

№	Вид діяльності здобувача вищої освіти	Термін виконання	Кількість балів
---	---------------------------------------	------------------	-----------------

1	Виконання завдань практики	Під час практики	30
2	Виконання самостійних завдань	Під час практики	45
3	Оформлення звітної документації	Під час практики	20
4	Своєчасність подачі звітної документації	До закінчення практики	5
Всього:			100

***Шкала оцінювання результатів навчальних практик
здобувачів вищої освіти***

Оцінка за університетською шкалою	100-бальна шкала оцінювання	Оцінка ЄКТС
<i>Зараховано</i>	90 – 100	A
	82 – 89	B
	74 – 81	C
	64 – 73	D
	60 – 63	E
<i>Не зараховано</i>	35 – 59	FX
	0 – 34	F

Методичні рекомендації

1. У процесі підготовки матеріалів навчальної практики опрацювати нормативні документи, положення про проведення в Україні учнівської олімпіади з української мови та літератури, міжнародних та всеукраїнських конкурсів з української мови.

2. Ознайомитися із завданнями з української мови, розміщеними на сайтах навчальних закладів, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Інституту модернізації змісту освіти, Міністерства освіти і науки України.

3. За доступними матеріалами опрацювати психодіагностичні методики виявлення обдарованості.

Рекомендована література

Базова

1. Гусак Н.. Завдання для підготовки до олімпіади з української мови для учнів 10–11 класів, конкурсів знавців імені Петра Яцика. Режим доступу: <https://padlet.com/nebitdag/fe93dapvkj7l>

2. Дроздовський Д. І., Гримашевич Г. І., Калинич О. В., Кузьмич О. О., Приходько О. Ю. Практичні рекомендації з підготовки до IV етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури. Київ, 2017. 86 с.

3. Завдання для олімпіад, конкурсів, змагань. Українська мова та література. 6–11-й класи. Київ: Основа, 2020. 224 с.

4. Олімпіада з української мови та літератури: нормативний, навчально-методичний і теоретичний аспекти. Навчально-методичний посібник / Л. І. Кавун, К. В. Таранік-Ткачук, Л. В. Шитик, О. І. Месевря, С. І. Січкара [за заг. ред. Л. В. Шитик]. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 304 с.

5. Підготовка учнів до Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури. Навчально-методичний посібник / укл. І. В. Кротова; за заг. редакцією Л. Д. Покроєвої. Харківська академія неперервної освіти, 2018. 216 с.

6. Сухенко В. Г. Олімпіади та конкурси з української мови та літератури. Київ: Грамота. 2021. 120 с.

Допоміжна

1. Блажко Марія, Омельчук Сергій. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції «Українського правопису». Київ: Грамота, 2020. 224 с.

2. Дворецька Юлія. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. Київ: Основа, 2021. 128 с.

3. Контрольні завдання для оцінювання навчальних досягнень з базових дисциплін учасників II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Житомирського територіального відділення Малої академії наук. Житомир, 2015. 102 с.

4. Мала філологічна енциклопедія / Уклали: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. К.: Довіра, 2007. 478 с.

5. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. 3-тє вид., випр. К.: Знання, 2006. 367 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

2. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>.

3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: www.dnpb.gov.ua.

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

ЗРАЗКИ ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

8 клас

I. Творча майстерня

Напишіть есе (орієнтовний обсяг: 2–2,5 сторінки) на одну із запропонованих тем. Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) однорідні обставини (не менше ніж 2); 2) відокремлені означення (не менше ніж 2); 3) складені іменні присудки (не менше ніж 2).

1. *Україна не поділяється на захід або схід, вона поділяється на тих, хто любить Україну і хто її не любить* (Любомир Гузар).

2. *Нізащо я не хотів би змінити батьківщину або мати іншу історію, крім історії наших предків* (Степан Пушик).

3. *Не дивіться на Україну, як на землю своїх батьків. Дивіться на неї, як на землю своїх дітей, і тоді прийдуть зміни* (Святослав Вакарчук).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, дайте загальну характеристику синтаксичній конструкції), надпишіть частини мови.

Реальність і казка, подробиця й сміливе узагальнення, використання пісенних мотивів та набутоків народного декоративного досвіду й водночас талановитий, радісний вияв своєї сильної, щоразу оновлюваної творчої особистості – усе це й створило нам велику художницю двадцятого століття Катерину Білокур (В. Яворівський).

(8 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Поясніть, чим зумовлене написання слів *сам/на/сам, сама/самотою, сама/самісінька, на/самоті*.

2. Прокоментуйте запропоновані речення (двоскладне / односкладне, поширене / непоширене, повне / неповне): *Усміхнені діти. Діти щасливі. Діти всюди. Діти – майбутнє України*.

3. Укладіть синонімічний ряд до фразеологізму *пройшов крізь вогонь і воду*, підібравши 4 відповідних фразеологізми.

4. Утворіть від наведених іменників присвійні прикметники чоловічого роду: *Параска, Палажка, Мелашка, Домаха, лисичка*.

5. Поставте наголос у словах: *царина, зручний, зобразити, кулінарія, обіцянка*.

(10 балів)

IV. Ерудит

Милозвучність (евфонія) – здатність мови до мелодійного, гармонійного звучання. Вважають, що українська мова – одна з найбільш милозвучних у світі. Назвіть п'ять різних засобів милозвучності в українській мові, наведіть до кожного з них по два приклади.

(5 балів)

V. Комунікативна розминка

Складіть тематичний діалог (не менше 10 реплік), використавши різні види українських вигуків (не менше 8) (тема на власний вибір)

(7 балів)

VI. Лабораторія редактора

Запропонуйте правильні варіанти до поданих конструкцій, що засвідчують порушення норм літературної мови: ведучий інженер, знаючий винахідник, миючі шпалери, пануюча думка, попереджуючий напис, правляча еліта, наростаючий звук, процвітаючий колега, шокуюча новина, існуюча традиція.

(5 балів)

Усього: 50 балів

Українська мова

8 клас

I. Творча майстерня

Напишіть есе (орієнтовний обсяг: 2–2,5 сторінки) на одну із запропонованих тем. Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) неоднорідні означення (не менше ніж 2); 2) відокремлені обставини (не менше ніж 2); 3) складені дієслівні присудки (не менше ніж 2).

Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів (В. Захарченко).

Кордони моєї мови означають кордони мого світу (Л. Вітгенштейн).

Рідна мова – мати єдності, батько громадянства і сторож держави (М. Даукша).

Будь-яке слово, вимовлене українською, вже само по собі є молитвою за Україну (К. Мордатенко).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, дайте загальну характеристику синтаксичній конструкції), надпишіть частини мови. Виберіть одне словосполучення, у якому між компонентами встановлено спосіб зв'язку прилягання, схарактеризуйте словосполучення.

Ціною життів найкращих ми виборюємо право говорити рідною мовою, бути українцями, визначати своє майбутнє (В. Залужний).

(8 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Поясніть, чим зумовлене різне написання слів *південно-західний* і *західноукраїнський*, *кисло-солодкий* і *кисломолочний*, *синьо-зелений* і *синьоокий*, *кримсько-турецький* і *кримськотатарський*.

2. Чому слова *дзвякнути* і *зв'ялити* мають відмінності в написанні?

3. Скільки звуків у слові *електрооснащеність*? Запишіть це слово фонетичною транскрипцією.

4. Запишіть числівники словами, поставивши їх у потрібному відмінку та узгодивши з ними іменники (подайте в дужках паралельні форми, якщо вони є): *Висота Говерли сягає 2262 (метр)*.

5. Поставте наголос у словах: *сільськогосподарський*, *вишиваний*, *чарівний*, *багаторазовий*, *щодобовий*.

(5 балів)

IV. Ерудит

Слово – не лише звукове вираження поняття про предмет або явище об'єктивного світу, а й емоції, знання, навіть символи певної епохи. Пізнати застарілі слова, відчутти їхній смак – це як зайти в антикварну крамницю: на них – сліди людських помислів та долі.

Доберіть сучасні відповідники до застарілих українських слів про **боротьбу**: *брань*, *бронь*, *пря* (фразеологізм *стати на прю*), *супостат*, *связень*, *деспект*, *зрайця*, *валечний*, *погамувати*, *уповати*.

(5 балів)

V. Комунікативна розминка

Складіть діалог із волонтером (військовослужбовцем), використовуючи різні форми звертань та засоби привернення уваги.

(7 балів)

VI. Лабораторія редактора

Запропонуйте правильні варіанти до поданих конструкцій, що засвідчують порушення норм літературної мови: *зложити повноваження*, *попередити хворобу*, *співставити факти*, *прийняти рішення*, *давати добро*, *зустрічаються недоліки*, *гарно виглядаєш*, *познайомитися з творчістю*, *співпадають думки*, *присутні помилки*.

(5 балів)

Усього: 45 балів

ЗРАЗКИ ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

9 клас

Українська мова

9 клас

I. Творча майстерня

Важливість української мови сьогодні – незаперечний факт. І від кожного з нас залежить її майбутнє. Поміркуйте над словами відомої української мовознавиці Катерини Городенської: *«Українці прийдуть до свого українства, якщо усвідомлять себе великим вільнолюбним народом, якщо українська мова стане для них такою самою природною потребою, як повітря і вода, буде мовою повсякденного спілкування на рідній українській землі».*

Напишіть твір-роздум (орієнтовний обсяг: 3,5–4 ст.), міркуючи над цими словами. Як Ви розумієте висловлення? Яким ви бачите свій внесок у перемогу українства? Що потрібно зробити, щоб усі, хто проживає в Україні, зрозуміли важливість порушеної проблеми? Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) безсполучникові речення з неоднорідними частинами (не менше ніж 2); 2) відокремлені обставини (не менше ніж 2); 3) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю та неоднорідною супідрядністю (по одному реченню).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням), надпишіть частини мови.

Неможливо бути науковцем, якщо не думати, що знання про світ і сила, яку вони дають, – це невід’ємне надбання цивілізації і що ви використовуєте їх, щоб допомогти поширенню знань, і готові прийняти всі потенційні наслідки (Дж. Р. Оппенгеймер).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

Дайте відповіді на питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Утворіть від запропонованих іменників прикметники із суфіксами -ов-, -ев-: *борщ..вий, кварц..вий, спорш..вий, реч..вий, матч..вий, марш..вий, ключ..вий, алич..вий.*
2. Замініть іншомовні слова українськими відповідниками: *стартап, дисонанс, кавер, фотографія, гімн.*

3. Доберіть до кожного із запропонованих емодзі фразеологізм, який би розкривав їхнє значення: 😊 обличчя, що підморгує, 😬 обличчя в сльозах, 😬 зашаріле обличчя, ☹️ благальне обличчя, 😬 налякане обличчя.
4. Складіть 4 складнопідрядних речення з різними видами підрядних частин зі сполучником (сполучним словом) коли, визначте вид підрядної частини в кожному з них.
5. Поставте наголос у словах: отаман, щелепа, заіржавіти, стовідсотковий, ярмарковий.

(5 балів)

IV. Ерудит

Штучний інтелект назвав найгарніші слова української мови. Як передає «Телеграф», до списку увійшло 10 слів, із-поміж яких такі: «**дякую**» – це слово сповнене щирої вдячності, тепла та поваги до адресата; «**кохання**» – окрилює, надихає та дарує відчуття безмежного щастя, це глибоке та емоційне слово, яке виражає щирість почуттів; «**надія**» – дарує віру в краще майбутнє, єднає людей та дає їм сили йти вперед.

Наведіть 10 слів, які ви вважаєте найгарнішими, аргументуйте за запропонованим зразком.

(5 балів)

V. Тестові завдання

1. Поєднайте виділені фрагменти простих (1–4) і складних (А–Д) речень за подібністю синтаксичного значення. Див. зразок такого поєднання:
Ми зустрінемося ^{коли?} завтра ↔ Ми зустрінемося, ^{коли?} коли зійде сонце.

Просте речення	Складне речення
1 Не можна створити нічого, <i>не вкладаючи у твір себе.</i>	А Як сяду при тобі я в час вечірній, багато спогадів тоді встає.
2 Плив корабель, <i>роздираючи хвилі,</i> не день, не годину.	Б Прокидалась край неба зірниця, <i>мов над озером тихим, глибоким лебідь сплескував білим крилом.</i>
3 Скам'яніли погоничі, <i>угледівши мертву царівну.</i>	В Нехай на мене, чарівнице мила, промінь твій впаде, <i>бо знов перемогла мене ворожа сила.</i>
4 Під'їжджаючи до Києво-Печерської лаври, ми побачили багато людей.	Г Стане вінцем лиш тоді плетениця тернова, <i>коли вільна людина по волі квітчається терном.</i>
	Д Проводжали їх так, <i>як ото зовсім недавно виряджали своїх новобранців.</i>

2. НЕМАЄ орфографічних помилок у реченні

А Обабіч степової дороги вітер оббивав пухнасті голівки кульбаби, розкидав невагоме насіння, мов білий лебединний пух.

Б Із-за густих заростів очерету та верболозу чулися пташині голоси: качине крякання, гусяче гелготання та ячання лебедів.

В Абу Амар сидів під стіною, убраний у тонкий перський каптан, білу лляну сорочку, перепоясаний дорогоцінним срібнотканним поясом.

Г Праворуч від воріт бованіло одне-однісіньке дерево з ріденьким листям.

Д Моко – один із популярних тонів для волосся вже кілька сезонів.

3. Редагування НЕ ПОТРЕБУЄ речення

А Твори письменників, які лежали на полицях у бібліотеці, вражали своєю актуальністю.

Б Літературознавці й до сьогодні цікавляться та досліджують творчість Тараса Шевченка.

В З двох будинків евакуювали людей, які знаходилися в аварійному стані.

Г Військові, які перебувають на лінії розмежування, отримали гуманітарну допомогу.

Д Нотаріус засвідчив заповіт, який займається оформленням документів за пільговою ціною.

4. Відновіть початковий зміст речення, заповнивши пропуски

Павло Тичина мав (1) _____ (2) _____ талант, грав на багатьох (3) _____ інструментах. Митець уславився (4) _____ віршів «Соняшні кларнети». П. Тичина – (5) _____ поетичної форми, бо створив унікальний кларнетичний стиль.

А рідкий, музичний, музикантських, збірником, рутинер

Б різножанровий, музикантський, музикознавчих, підручником, консерватор

В різностильовий, музикальний, музичних, зібранням, педант

Г рідкісний, музикальний, музичних, збіркою, новатор

Д різноманітний, музичний, музикальних, монографією, організатор

5. Відновіть початковий зміст речення, заповнивши пропуски

Під час міграції _____ фламінго летить зі швидкістю до _____ кілометрів за годину та подорожує на відстані близько _____ кілометрів, щоб дістатися до нового місця проживання.

А рожевий, п'ятдесяти дев'яти, чотириста

Б рожевий, п'ятидесяти дев'яти, чотирьохсот

В рожевий, п'ятдесяти дев'яти, чотирьохста

Г рожеве, п'ятидесяти дев'яти, чотирьохсот

Д рожевий, п'ятдесяти дев'ятьох, чотирьохсот

6. Прочитайте діалог учня з учителем фізики. Знайдіть репліку, яка потребує редагування.

А – Запам'ятайте, будь ласка: завдяки міжмолекулярному притяганням тверді тіла зберігають свою форму, рідина збирається в краплини, клей прилипає до паперу, – пояснював новий матеріал учитель фізики.

Б – А що мені, Віктору Васильовичу, робити з улюбленою чашкою мами, яка вчора розбилася? – глузливо запитав Олексій. – Якщо між молекулами є притягання, то чому уламки не притискаються й посуд не стає цілим?

В – Пояснити, шановний, можна тим, що міжмолекулярне притягання стає помітним тільки на дуже малих відстанях.

Г – Що Ви маєте на увазі?

Д – Коли ми притискаємо уламки чашки один до одного, то через нерівність поверхні на зазначені відстані зближується незначна кількість молекул, а відстань між більшою їх частиною залишається такою, що молекули майже не взаємодіють.

7. Розвиток торгівлі (1), на думку вчених (2), зумовив розквіт реклами. Короткі повідомлення (3), де можна знайти «хліба та видовищ»(4), висікалися на стінах. Наприклад(5), у Помпеї (6), залитій лавою (7), збереглося понад 1500 рекламних звернень на різних носіях: табличках (8), каменях (9), стінах.

Який розділовий знак (цифра позначає наступний знак) є неправильно пояснений.

А коми 1, 2, 5 – при вставних конструкціях

Б коми 3, 4 – у складному реченні

В коми 6, 7 – для відокремлення дієприслівникового звороту

Г коми 8, 9 – при однорідних членах речення

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора

Запишіть нормативні або більш вдалі відповідники до словосполучень: відкрити істину, відкрити квартиру, відкрити дужки, відкрити книгу, відкрити об'єми, відкрити замок, відкривати карти, відкрити очі, відкрити рот, відкрити пащу, відкрити пляшку.

(5 балів)

Усього: 50 балів

Українська мова

9 клас

I. Творча майстерня

У кожного свій шлях до мови. Хтось розмовляє нею з колиски, а хтось обирає її свідомо в старшому віці. Український захисник, командир відділення ЗСУ, а також екоактивіст, музикант, підприємець Павло Вишебаба назвав п'ять причин перейти на українську мову. За його словами, російська – це мова ворога, а українська – мова роду. Також захисник стверджує, що наша мова сексуальна, нею можна розлютити росіян, а ще саме так можна уникнути суперечок щодо мовного питання.

Яку причину говорити українською назвали б ви? Чи підтримуєте ви лагідну українізацію? Висловіть свою думку, у творі спроектуйте можливий діалог між прихильником і противником актуалізації мовного питання в період війни та переходу на українську мову (орієнтовний обсяг: 2,5–3 ст.). Використайте у творі та підкресліть, позначивши на полях відповідною цифрою, такі конструкції: 1) складені іменні присудки (не менше ніж 2); 2) риторичні запитання (не менше ніж 2); 3) складнопідрядні речення з підрядним мети та умови (по одному реченню).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як простим реченням), надпишіть частини мови.

Нема таких слів, щоб вивісти, як співала його душа, бо ж після всіх земних прикrostей ти ніби опинився в іншій природі, для тебе, людини-птаха, відкрилось одразу все небо, де тобі дано по-іншому відчувати себе, своє єство (О. Гончар).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

Дайте відповіді на питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Запишіть усі можливі форми позначення часу: 8¹⁵.
2. Наведіть пари омоформ, омографів, омофонів, паронімів.
3. Поясніть, чим зумовлене різне написання слів *сніжно-білий* і *білосніжний*, *лимоннокислий* і *лимонно-жовтий*, *суспільно корисний* і *суспільно-політичний*, *військовозобов'язаний* і *військово-промисловий*.
4. Чи однаковим способом утворені слова *пароплавчик*, *далекоглядно*, *снігозахист*, *перерозподіл*, *Донбас*? Відповідь аргументуйте.
5. Поставте наголос у словах: *громадянин*, *ненависть*, *витрата*, *пізнання*, *уподобання*.

(5 балів)

IV. Ерудит

До 31-ої річниці незалежності України опубліковано матеріал «31 родзинка української мови». Напишіть 5 цікавих фактів про українську мову, які вирізняють її серед інших мов.

(5 балів)

V. Тестові завдання

1. Прочитайте текст і виконайте завдання 1-4 до нього:

1. Звертаючи погляди до біблійного Мойсея, українство різних часів шукало зі ... такого провідника, який вивів би нашу націю до власної землі обітованної. 2. І чи не першого такого загально визнаного батька нації воно побачило в постаті гетьмана Богдана Хмельницького, коли він наприкінці 1648

року повернувся з-під Замостя до Києва. 3. Це йому тоді звучали хорали кийвських спудеїв біля **Золотих воріт**, це його називали новим українським *Мойсеєм*, який визволив свій народ від іноземного поневолення (В. Сергійчук).

<p>1. Орфографічну помилку допущено в слові: А біблійного Мойсея; Б обітованної; В загальноновизнаного; Г Золотих воріт.</p>	<p>3. До якої групи лексики належить слово <i>спудеїв</i> (див. речення 3): А неологізм; Б історизм; В архаїзм; Г жаргонізм.</p>
<p>2. У реченні <i>Це йому тоді звучали хорали кийвських спудеїв біля Золотих воріт</i> слово <i>хорали</i> означає: А церковний багатоголосий хоровий спів; Б хвалебна духовна пісня; В жанрова форма поезії; Г віршувальний розмір.</p>	<p>4. Замість пропуску в першому реченні має бути словосполучення А своєї галузі; Б своєї царини; В свого середовища; Г своєї сфери.</p>

2. Поєднайте виділені фрагменти простих (1–4) і складних (А–Д) речень за подібністю синтаксичного значення. Див. зразок такого поєднання: *Ми зустрінемося ^{коли?} завтра* ↔ *Ми зустрінемося, ^{коли?} коли зійде сонце.*

Просте речення	Складне речення
1. <i>І два віки зійшлися на пораду</i> (Л. Костенко).	А <i>Де хоче – воскресне</i> (Л. Костенко)
2. <i>3. Всі механізми цокали загрозово</i> (Л. Костенко).	Б <i>Мене дивує, що в дитинстві мене нічого не дивувало</i> (Л. Костенко).
3. <i>Пасуться в душах табуни табу</i> (Л. Костенко).	В <i>Сама втекла в сніги, у глухомань, щоб віднайти душевну рівновагу</i> (Л. Костенко).
4. <i>Місто будувати він над Полтвою звелів</i> (Л. Костенко).	Г <i>Не любить слово стимулів плечистих, бо п'є натхнення тільки з рік пречистих</i> (Л. Костенко).
	Д <i>Співала так, як лиш вона уміла</i> (Л. Костенко).

3. Значення «надумане мірило упередженої людини, яка підганяє під нього факти дійсності» має фразеологізм:

- А** піррова перемога;
- Б** дамоклів меч;
- В** геростратова слава;
- Г** прокрустове ложе;
- Д** еолова арфа.

4. ПРАВИЛЬНО утворено форму наказового способу дієслів у рядку:

А давайте напишемо;

Б ходімте;

В будемо вчити;

Г прочитаємо;

Д заспіваймо.

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора

Запропонуйте правильні варіанти до поданих конструкцій, що засвідчують порушення норм літературної мови:

1. Сильні морози нанесли шкоди посівам.

2. Я хочу на відмінно здати вступний екзамен.

3. У діяльності уряду чільне місце займає питання захисту країни.

4. Настав час підвести підсумки роботи конференції.

5. Закон вступає в дію з моменту підписання.

(5 балів)

Усього: 50 балів

ЗРАЗКИ ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

10 клас

Українська мова

10 клас

I. Творча майстерня

Сьогодні дискусійним є питання про ставлення українців до росіян, неоднозначно витлумачено поняття «хороші росіяни», обговорюють проблему налагодження стосунків із представниками країни-агресорки в майбутньому.

Поміркуйте над словами з твору Івана Франка «Захар Беркут» (1882 р.), які надзвичайно актуальні сьогодні: *«Після цієї війни в прийдешніх поколіннях має лишитись два почуття: наші нащадки мають їх ненавидіти, їхні – мають нас боятись. Цього досить»* (Іван Франко).

Напишіть твір-роздум (орієнтовний обсяг: 3–3,5 ст.). Використайте у творі та підкресліть, позначивши на полях відповідною цифрою, такі конструкції: 1) відокремлені додатки (не менше ніж 2); 2) порівняльні звороти (не менше ніж 2); 3) безсполучникові складні речення з неоднорідними частинами (по одному реченню різних типів).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням), надпишіть частини мови.

Неначе пробуджені від сну надзвичайністю того, що сподіялось, люди набули раптом немовби нового бачення світу, і весь смисл їхнього буття – всі труднощі, злигодні й героїчні події минулого, всі пристрасті сучасного, і завбачення, і передчуття своєї історичної долі – все постало перед ними у великій небуденній єдності (О. Довженко).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Визначте рід іменників *фугу, бешамель, кашне, сулугуні, конферансьє*.
2. Поясніть, чим зумовлене написання слів *всесвітньо / відомий, всесвітньо / історичний, загально / відомий, історико / культурний, історично / необхідний*.
3. Складіть словосполучення з паронімами: *дощовий (-а, -е) / дощовитий (-а, -е), чисельний (-а, -е) / численний (-а, -е), ущерт / ущент, виборний (-а, -е) / виборчий (-а, -е), книжковий / книжний (-а, -е)*.

4. Запишіть наведені в уривку числівники словами, використовуючи всі можливі варіанти відмінкових форм: *Історія зафіксувала: людина може оволодіти 28 мовами, а працювати, користуючись словниками, з 54 мовами. Найдовше слово, що вживалось у комедії Аристофана, складалось із 182 букв. Складне слово із 195 знаків, що може бути транслітероване 428 буквами латинського алфавіту, було написано санскритом.*

5. Поставте наголос у словах: *вітчим, тім'яний, свердло, помовчати, іконопис.*

(5 балів)

IV. Ерудит

Українґліш – це схрещення українських слів та словосполучень з англійськими, тобто відбувається запозичення англізму не в чистому вигляді (як *лайфхак* чи *бекграунд*), а підлаштування його до морфологічної чи синтаксичної структури української мови з утворенням суржику: *«А ви ловили кринж, рофлилися, чилилися або агрилися через те, що вас затролили читери через репрезентований пруф?»*.

Підготуйте добірку «Свої не гірші заморян» із 10 слів (можуть бути різні частини мови), запропонувавши англізм та його український відповідник, за таким зразком: *фоловити – відстежувати; чилити – відпочивати; дедлайн – реченець; контент – вміст.*

(5 балів)

V. Тестові завдання

1. Граматичної помилки немає в реченні

А Розділення різних сумішей відбувається в природному середовищі.

Б Із повітря на земну поверхню осідають часточки пила, а під час дощу та снігопаду – краплі води.

В Іноді мимовільне розділення сумішей є небажаним.

Г Це стосується деяких харчових продуктів (майонеза, соусу, крему), косметичних засобів.

Д Щоб запобігти від «руйнування» таких сумішей, до них додають спеціальні два стабілізатора, різні емульгатори.

2. Позначте речення, де НЕМАЄ діалектизмів

А Відколи Івана Дідуха запам'ятали в селі газдою, відтоді він мав усе лиш одного коня і малий візок із дубовим дишлем.

Б Ще Івана знали в селі з того, що до церкви ходив лиш раз у рік, на Великдень, і що курей зіцірував.

В А всього маєтку лишив йому тато букату горба щонайвищого і щонайгіршого над усе сільське поле.

Г На тім горбі копали жінки пісок, і зівав він ярами та печерами під небеса, як страшний велетень.

Д Уся дорога до села була з глибокими бакаями, тож довелося об'їхати, щоб не зламати колеса.

3. Усі фразеологізми є антонімічними, ОКРІМ

А ще треті півні не співали – у свинячий голос

Б ковінька на руку – як п'яте колесо до воза

В накивати п'ятами – смалити халявки

Г топтати ряст – урізати дуба

Д пустити шпильку – маслом мастити

4. Відокремленою обставиною можна замінити всі підрядні речення, ОКРІМ

А Як читаєте книги, критично оцінюйте текст і сюжет.

Б Коли ви читаєте твори різних жанрів, маєте можливість досягнути велич світу.

В Читання стимулює роботу мозку, бо допомагає йому залишатися в гарній формі.

Г Якщо читатимете регулярно протягом усього життя, зможете знизити ризик втрати пам'яті й частково запобігти зниженню концентрації уваги.

Д Якщо вам хочеться мати хорошу пам'ять та розвинуту уяву, просто потрібно почати читати.

5. Однаковий звук позначають букви, підкреслені в окремих словах речення

А У немовлят ще немає зап'ястних кісток, вони ледве позначаються.

Б Айсберги утворюються внаслідок обламування кінців льодовиків, що спускаються у воду.

В Вона, як завжди, була одягнена в народдний одяг, який їй надзвичайно пасував.

Г Дзвінок почувся – тож людд увесь поволі повернув до зали.

Д Боротьба за культуру мови – це змагання за стислість, лаконічністьь і ясність думки.

6. Однорідними членами речення ускладнено всі речення, ОКРІМ

(розділові знаки пропущено)

А Несподіванкою для всіх у школі стала цікава не очікувана ніким зустріч з письменником.

Б Не відомий ще читачам молодий поет декламував свої вірші неперевершено.

В Старшокласники захоплено аплодували, кожен хотів придбати збірку нових нещодавно надрукованих творів.

Г Юний митець радо залишав автографи на кольорових щойно куплених поціновувачами поетичного слова книжках.

Д Ще довго в пам'яті учнів залишатиметься спогад про оригінальну не подібну на інші зустріч.

7. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах

<i>Члени речення</i>	<i>Приклад (виділене слово)</i>
1 підмет	А Породила мене мати в червоних палатах та й понесла серед ночі у Дніпрі <i>купати</i> .
2 означення	Б Мистецтво <i>любити</i> даровано лише людині.
3 обставина	В Люблю <i>співати</i> українські пісні.
4 додаток	Г <i>Любить</i> свій край – це для народу жити.
	Д Пізнати мову народу – <i>зрозуміти</i> його душу.

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора

Відредагуйте словосполучення: переводити кошти, в області серця, доглядати за тваринами, при всьому бажанні, попередити хворобу, приймати міри, називати по імені, музей під відкритим небом, тратити час даремно, заключне слово.

(5 балів)

Усього: 50 балів

Українська мова 10 клас

I. Творча майстерня

За різними даними, із початку повномасштабного російського вторгнення за кордоном перебувають від п'яти до восьми мільйонів біженців з України. Багато наших співвітчизників повернулися додому, попри те що війна триває.

Поміркуйте над словами Павла Загребельного: *«На чужині людина живе лише частиною душі. Є мова буденного спілкування, яку досить просто вивчити, але є ще мова роздумів, і мова снів, і мова спогадів, усе це дається від народження з таємничих глибин материнського лона, а тому ніякі переселенці, емігранти, перебіжчики й перекинчики ніколи не зможуть досягнути повноти життя в чужій землі і так і вмруть там людьми ніякими, бо національна душа може бути тільки в національному тілі»* (Павло Загребельний).

Напишіть твір-роздум (орієнтовний обсяг: 3–3,5 ст.), обравши для назви фрагмент із вислову. Використайте у творі та підкресліть, позначивши на полях відповідною цифрою, такі конструкції: 1) відокремлені означення (не менше ніж 2); 2) порівняльні звороти (не менше ніж 2); 3) складнопідрядні речення з підрядним допустовим та наслідковим (по одному реченню).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір одного на вибір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням), надпишіть частини мови.

Мине час, і німецькі історики досліджуватимуть дні війни, писатимуть, що раптові дощі завадили їхнім танкам взяти Умань, а ми з вами знатимемо, що не про то йтиметься, що буде сказано про тебе, піхото, про вас, кадровики, що насмерть стояли на кривавих своїх рубежах (О. Гончар).

Або:

І зараз, пригадавши той страшний випадок із свого дитинства, Катерині захотілося, щоб і в батька сплигло те у пам'яті, тоді б він знайшов для них інші слова, прості і чисті слова благословення, адже в минуле своє ми часто повертаємося, щоб очиститись і причаститися любов'ю, яка не щезне і по нашій смерті (В. Шкляр).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Поясніть відмінність у написанні префіксів у словах *престарий, пристаркуватий, пристарілий, престарілий*.

2. Поясніть наявність / відсутність подвоєння в словах *гостинний, гостиний; журавлиний і журавлинний*. Складіть із ними словосполучення чи речення.

3. Поставте в орудному відмінку подані словосполучення: *білолиця молодця, блискуча чаша, довговія Олеся, гаряча каша, довгошия тварина*. Поясніть написання відмінкових закінчень.

4. Чому в поданих парах дієслів різні закінчення: *гуркотиш – гуркочеш, хрочиш – хрочеш?*

5. Поставте наголос у словах: *мережа, гуртожиток, заробіток, текстовий, фаховий*.

(5 балів)

IV. Ерудит

Мовний омбудсмен Тарас Кремінь у дописі «Новітні сленгізми-неологізми – мовне віддзеркалення війни» зауважує, що українцям «випало не тільки вплинути на хід новітньої історії сучасного світу, але й збагатити українську мову – духовну скарбничку нації – військовою субстандартною лексикою. <...> воєнні неологізми свідчать як про багатство української мови, так й інтелектуальну дотепність нашого народу, вміння тримати стрій, настрої, дух і волю. А ще – про здатність гостро бачити деталі, справно оцінювати ситуації, характеризувати вчинки людей. Кожне новонароджене слово віддзеркалює звичаї, смак перемоги в битвах, гумор та іронію дотепних і відважних сучасників з надзвичайною волею до перемоги».

Укладіть словничок із 10-ти неологізмів воєнного часу, коротко поясніть їхнє значення.

(5 балів)

V. Тестові завдання

1. Прочитайте текст і виконайте завдання 1-4 до нього:

1. Через **пів століття** в ролі нашого новітнього ... історія побачила Івана Мазепу, який прагнув вивести українське суспільство з-під влади російського царя до самостійного життя. 2. І хоч деспотичним самодержавством тавровано було його й проклято в московських церквах, а **прихильників і послідовників жорстоко переслідувано**, мазетинство виявилось **незнищеним**, що засвідчив своїм могутнім голосом Іван Котляревський. 3. Із тієї високої гори над Ворсклою, де він народився в Полтаві, на весь світ у новій літературі залунала українська мова врочисто й гідно, заявляючи про нашу **невмирущість**. 4. Значення Івана Котляревського не тільки для українства, а й усієї світової спільноти найбільш яскравіше висловив Тарас Шевченко:

«Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце в небі сяє,
Тебе не забудуть!» (В. Сергійчук).

1. Орфографічну помилку допущено в слові: А пів століття; Б прихильників; В незнищеним; Г невмирущість.	3. Граматичну помилку допущено в реченні: А першому; Б другому; В третьому; Г четвертому.
2. Замість пропуску в першому реченні має бути слово А Прометея; Б Мойсея; В Ахіллеса; Г Геракла.	4. Пунктуаційну помилку допущено в реченні: А першому; Б другому; В третьому; Г четвертому.

Завдання 2 – 3 стосуються речень, у яких зроблено пропуски. Оберіть правильні варіанти послідовного заповнення пропусків для кожного речення.

2. Іван Франко _____, а Борис Грінченко _____.

А користувався, дев'яносто дев'ятьма псевдонімами, тридцятьома чотирма;

Б послуговувався, дев'яноста дев'ятьома псевдонімами, тридцятьома чотирма;

В послуговувався, дев'яносто дев'ятьма псевдонімами, тридцятьма чотирма;

Г користувався, дев'яноста дев'ятьма псевдонімами, тридцяти чотирма.

3. Укрпошта анонсувала _____ нової серії марок, що вийдуть накладом _____ у _____.

А продаж, п'яти мільйони, примірники, двох номіналах;

Б продажу, п'яти мільйонів, примірників, двом номіналам;

В продажу, п'ять мільйонів, примірника, два номінали;

Г продаж, п'ять мільйонів, примірників, двох номіналах;

Д продаж, п'ять мільйон примірників, двох номіналів.

4. Установіть відповідність між фразеологізмами та їхніми значеннями

Значення фразеологізму	Фразеологічна одиниця
1. Ловити ротом мух	А Дрімати
2. Ловити спотикачів	Б Бути неуважним
3. Ловити кожне слово	В Часто перечіпатися
4. Ловити окунів	Г Уважно слухати
	Д Марно витрачати час, байдкувати

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора

Поставте іменники у відповідній відмінковій формі, дотримуючись норм іменникового керування.

Рецензія (книга), відгук (наукова робота), враження (фільм), враження (новий учитель), командувач (військо), ліки (грип), пам'ятник (Шевченко), могила (Симоненко), характеристика (учень), запобігання (помилки).

(5 балів)

Усього: 50 балів

ЗРАЗКИ ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська мова 11 клас

I. Творча майстерня

Вам доводилося спостерігати за виступами політиків, інших публічних людей. Одні з них не бояться аудиторії, інші відчують страх і дискомфорт. Історія знає багато відомих особистостей, які своїми промовами змогли захопити мільйони людей, примусили повірити їм і йти за ними. У чому їхній секрет? Звичайно, у геніальних ораторів багато «секретиків»: упевнена постава, сильний голос, переконливі жести, харизма тощо. Однак і це ще не все. Важливо також те, ЩО вони говорять: які добирають слова, які приклади наводять, які історії розповідають.

Уявіть, що вам потрібно виступити з промовою «Формула Перемоги» на Форумі миру перед величезною аудиторією. Вас слухатимуть тисячі або й мільйони людей. Окресліть стратегію перемоги України у війні, спробуйте переконати у важливості здобути перемогу над агресором (а не заморозити конфлікт).

Напишіть текст промови (орієнтовний обсяг: 3,5–4 ст.). Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) вставні одиниці (не менше ніж 2); 2) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю (не менше ніж 2); 3) складносурядні речення з протиставними та розділовими сполучниками (по одному реченню).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як формально простим реченням), надпишіть частини мови.

Те, що в майбутньому може запанувати ера електронної книжки, не страшно: головне – читати, і не так важливо, з яких носіїв, бо книжки – це знання й емоції, які, на відміну від щоденного потоку інформації, залишаються з нами надовго (за І. Малковичем).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Поясніть відмінність у написанні слів *де/не/де*, *де/ін/де*, *будь/де*, *де/з/ким*, *до/де/кого*.

2. Чи однаковим способом утворені слова *підліток, підносити, підпис, підгірний, підклас*? Відповідь аргументуйте.

3. Утворіть назви жителів (чоловічого та жіночого роду) від назв міст *Рівне, Луцьк, Остроз, Тернопіль, Біла Церква*.

4. Пароніми переважно ходять парами. Проте є й такі, що не тільки парами. Поєднайте запропоновані пароніми зі словами, утворивши правильні словосполучення: *вітряний (-а, -е), вітровий (-а, -е), вітряний (-а, -е); лікарський (-а, -е), лікарський (-а, -е); лікарняний (-а, -е); виголошувати, оголошувати, проголошувати*.

5. Поставте наголос у словах: *проміжок, перепад, оптовий, магістерський, зубожіння*.

(5 балів)

IV. Ерудит

Шиболет – це водночас біблійний і лінгвістичний термін, що означає характерну мовну особливість, за якою можна впізнати людину, для котрої та чи та мова не є рідною. Перевірку на вимову певного слова влаштовували чужинцям ще з біблійних часів. Люди здавна розуміли, що кожна етнічна група має характерну мовну особливість, важке для вимови слово, за яким ідентифікують іноземця, своєрідний «мовний пароль» для того, хто розмовляє нерідною мовою. З 24 лютого 2022 року українські шиболети знає весь світ, адже вони стали не лише мовним тестом для окупантів, а й одним із символів української нації, елементом нашої лексичної ідентифікації. Із-поміж них – *паляниця, філіжанка, вештатися, духмяний, пуцьвірінок* та ін.

Наведіть 10 прикладів українських шиболетів, які виникли в період російсько-української війни. Аргументуйте, чому саме ці слова можна вважати шиболетами, чим це зумовлено.

(5 балів)

V. Тестові завдання

1. З'ясуйте тип кожного речення в тексті (*цифра позначає наступне речення*)

<i>Речення (текст)</i>	<i>Тип речення</i>
<i>(1) Відома оперна співачка, яка народилася на Тернопільщині та закінчила Львівську консерваторію, володіла неперевершеним сопрано в три октави та вміла співати вісьмома мовами. (2) За життя Соломія Крушельницька була визнана найвидатнішою співачкою світу, виступати з нею на одній сцені прагнуло ціле сузір'я славетних співаків: Федір Шаляпін, Енріко Карузо, Тітто Руффо. (3) Щоб слухачі не забували, звідки вона родом, під час святкових концертів або після них Соломія з великою любов'ю частенько знайомила їх з українськими</i>	А просте ускладнене Б складносурядне В складнопідрядне Г складне безсполучникове Д складне з різними видами зв'язку

піснями, і це справляло неабияке враження на них. (4) «Найпрекрасніша й найчарівніша Батерфляй», «незабутня Аїда», «найчарівніша Чіо-Чіо-Сан», «неповторна Соломія» – усі ці захопливі титули належали їй і піднесли її ім'я на п'єдестал слави.

2. Форма кличного відмінка є НЕПРАВИЛЬНОЮ в іменнику рядка

А Уставай, бурлако, за волами з ремінними батогамми.

Б Не журися, козаченьку, ще ж ти молоденький!

В Вернись, синку, додомоньку, змию, зчешу, головоньку.

Г Ой подай, чумаку, та подай, голубе, та хоч правую руку!

Д Сопілочко калинова, мала та тоненька, чую тебе з полонини, така голосенька.

3. Позначте просте неповне речення

А Серед пам'ятних дат першого місяця року варто згадати день народження геніального вченого Агатангела Кримського.

Б Агатангел Кримський – найвідоміший поліглот України, історик, мовознавець, письменник і громадський діяч.

В Основна спеціалізація унікального вченого – східні мови.

Г Серед мовознавчих досліджень – найбільше легенд про феноменальні здібності поліглота.

Д Сучасники переказували численні комічні історії про Агатангела Кримського – диво-мовника.

4. Павутинні кліщі облутують листя (1)плод..вих рослин павутиною, завдаючи (2)митт..вої шкоди культурам. Наприклад, (3)чотир..ногі кліщі – небезпечні шкідники рослин (кліщ (4)груш..вий, (5)яблун..вий, (6)цикламен..вий, (7)гал..вий, виноградний та інші).

Літеру О в суфіксах прикметників треба писати в словах (цифра позначає наступне слово)

А 1,3,7

Б 1,6,7

В 1,5,6

Г 1,4,7

Д 1,4,6

5. Прямую мову в реченні Про Івана Франка Максим Рильський сказав: “Я переконаний в одному: як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річизцем» ПРАВИЛЬНО передано непрямою в рядку

А Про Івана Франка Максим Рильський сказав, що він переконаний в тому, що Леонардо да Вінчі міг бути тільки живописцем або тільки скульптором, так й

Іван Франко народжений на те лише, щоб усю силу його розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем.

Б Про Івана Франка Максим Рильський сказав, що я переконаний в тому, що як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем.

В Про Максима Рильського Іван Франко сказав, що він переконаний в тому, що як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем.

Г Про Івана Франка Максим Рильський сказав, що, на моє переконання, як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем.

Д Про Івана Франка Максим Рильський сказав, що він переконаний в одному: як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем.

6. *Олексій Іваненко – _____ кореспондент, який із 2014 року перебував у відрадженьнях по всій лінії зіткнення, а торік _____ контракт та став військовослужбовцем окремого _____ морської піхоти.*

А військовий, створив, батальйона

Б воєнний, ухвалив, батальйону

В військовий, уклав, батальйону

Г військовий, уклав, батальйона

Д воєнний, підписав, батальйону

7. **Знайдіть речення, у якому вжито фразеологізми.**

А Не буває нині такого дня, щоб не йшли люди на Тарасову гору, не клали на його могилу свіжих квітів (О. Пархоменко).

Б Я – українець. Щедро ми для друзів одкриваєм душу, гостинно стелим килими... (І. Нехода).

В Будуть січні, будуть лютні, буде хата в рушниках (В. Мордань).

Г Голосно затріщала крига на річці (С. Васильченко).

Д За Збручем та Дністром народ в нас – один, одна наша земля – Україна (П. Козланюк).

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора. Відредагуйте, максимально дотримуючись змісту оригіналу, текст, узятий із мережі «Фейсбук»:

В наший час щирість це надзвичайне явище. Але вчора їхавши рейсовим автобусом «Соболівка – Вінниця» в 13.15 проїжджаючи Теплик, Гайсин та Немирів та безліч наших неймовірних та красивих селищ! У місті Гайсин на

автовокзалі сів у автобус наш Герой! Військовий! І коли прямуючи до водія щоб заплатити за проїзд, водій відмовився брати кошти! Хочеться подякувати цю людину за неймовірний вчинок! Це дійсно вчинок, який достойний подяки та низького поклону водієві та нашому герою за наше життя!

(5 балів)

Усього: 50 балів

Українська мова

11 клас

I. Творча майстерня

Сьогодні, коли Україна переживає одну з найжахливіших трагедій в історії новітнього часу – в умовах повномасштабної агресії з боку Росії відстоює державну цілісність та незалежність, надзвичайно актуальними є слова видатного українського шістдесятника, філософа й культуролога Євгена Сверстюка: *«Кожен українець має оголосити військовий стан у своїй душі й мобілізуватися на своєму фронті: націю, яка обороняє свій край, народ, мобілізований духовно, неможливо перемогти, тому кожен має бути воїном, воюючи там, де він може бути успішним, не перекладаючи свою роботу на інших».*

Напишіть твір-роздум (орієнтовний обсяг: 3,5–4 ст.), міркуючи над цими словами. Як Ви розумієте висловлення? Яким ви бачите свій внесок у Перемогу? Чи кожен має захищати Україну на полі бою? Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) вставні одиниці (не менше ніж 2); 2) складнопідрядні речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю (по одному реченню); 3) безсполучникові речення з неоднорідними частинами (не менше ніж 2).

(15 балів)

II. Синтаксичний ринг

Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як формально простим реченням), надпишіть частини мови.

Життя сприймалося ним [Шульгою] не як конституційований, даний найвищим законом текст, а як вільна гра, окремі епізоди якої, ніби у велетенському комп'ютері, вільно розташовувалися в топологічному просторі, і в тому просторі можна було легко і просто переходити від одного епізоду до іншого, не дотримуючись суворої послідовності, не обмежуючись тільки суміжними епізодами, бо між ними немає відстаней, усі вони рівноправні, однаково досяжні й приступні... (Павло Загребельний).

(10 балів)

III. Лінгвістичний бліц

З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Поясніть відмінність у написанні суфіксів у словах *діжечка, вуличка, вуличок, горлечко, горличка*.

2. Чи однаковим способом утворені слова *підклас, підпал, підвечірок, підстава, підгір'я*? Відповідь аргументуйте.

3. Поставте в орудному відмінку іменники *ювіляр, ювелір, комар, маляр, маля'р*. Поясніть правопис.

4. Доберіть правильний відповідник до дієприкметника *існуючий*: *існуюче законодавство, існуючий порядок, існуючі підходи, існуючі кордони, існуючі ціни*.

5. Поставте наголос у словах: *симетрія, піцерія, травестія, метонімія, течія*.

(5 балів)

IV. Ерудит

Словом 2022 року в Україні, за версією словника сучасної української мови та сленгу «Мислово», стала відома фраза українських захисників острова Зміїний. «Ця відповідь українського захисника острова Зміїний російському окупантові стала лейтмотивом спротиву України російській збройній агресії», – наголошують укладачі словника.

Підготуйте добірку з 10 слів (фраз), які можна вважати маркерами опору російській агресії. Поясніть, що вони символізують.

(5 балів)

V. Тестові завдання

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-4 до нього:

1. *Тарас Шевченко перейняв естафету від Івана Котляревського в справі пробудження не тільки свого, рідного народу, але й усіх поневолених.*

2. *Найголовніше, що пробудила муза Шевченка – це прагнення української волі.*

3. *Це він – Шевченко – став справжнім глашатаєм української незалежності й самостійництва.*

4. *І коли після смерті Тараса Шевченка треба було перейняти естафету духовного провуду української нації, то на цей рівень піднявся Іван Франко – той, хто найбільш чітко означив моральні критерії українського Мойсея.*

5. *Леся Українка також є гордістю української нації.* 6. *Ця тендітна жінка мала в серці те, що «не вмирає».* 7. *І настільки потужно виражала своє українське національне єство, що воно стало зрозумілим і доступним багатьом народам.*

1. Орфографічну помилку допущено в слові: А поневолених; Б незалежності; В критерії; Г гордістю.	3. Пунктуаційну помилку допущено в реченні: А першому; Б другому; В третьому; Г четвертому.
2. До якої групи лексики	4. Слово глашатай у реченні Це він –

<p>належить слово <i>глашатай</i> (див. речення 2):</p> <p>А неологізм;</p> <p>Б історизм;</p> <p>В архаїзм;</p> <p>Г жаргонізм.</p>	<p><i>Шевченко – став справжнім глашатаєм української незалежності й самостійництва</i> найдоцільніше замінити синонімом:</p> <p>А оповісником;</p> <p>Б провісником;</p> <p>В віщуном;</p> <p>Г покликачем.</p>
--	---

Завдання 2 – 3 стосуються речень, у яких зроблено пропуски. Оберіть правильні варіанти послідовного заповнення пропусків для кожного речення.

2. Площа озера Світязь дорівнює _____, а максимальна глибина сягає _____.

А двадцяти шістьом, квадратних кілометрів, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метрів;

Б двадцятьом шістьом, квадратним кілометрам, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метрів;

В двадцяти шести, квадратним кілометрам, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метра;

Г двадцятьом шести, квадратних кілометрів, п'ятдесяти восьми цілих і сімох десятих, метра.

3. _____, вітаю Вас зі святом _____ і дарую ці _____ квіти.

А Настю Іллівно, Першого вересня, прекрасні;

Б Настю Іллінічно, Першим вересням, найпрекрасніші;

В Насте Іллівно, Перше вересня, якнайпрекрасніші;

Г Настю Іллівно, Перше вересня, найбільш прекрасні;

Д Насте Іллівно, Першого вересня, прекрасні.

4. Установіть відповідність між зразками пропонованих речень та синтаксичною функцією інфінітива в них.

Речення	Синтаксична функція інфінітива
1. Він роботи ходив просити (Д. Павличко)	А Підмет
2. Хто нас мовчати заставляв? (О. Олесь)	Б Присудок
3. Яка то радість – на рідну землю повертатись (А. Шиян).	В Додаток
4. Мені ще довго будеш снитись ти, мандрівний дух на обрії печалі... (О. Пахльовська)	Г Означення
	Д Обставина

(10 балів)

VI. Лабораторія редактора. Запропонуйте правильні варіанти до поданих конструкцій, що засвідчують порушення норм літературної мови:

1. Підсумовуючи, можна зробити такі висновки.
2. Закріплюючи навчальний матеріал, велику роль відіграють тренувальні вправи.
3. Мова характеризується структурною впорядкованістю одиниць.
4. Інтернет потрібен для отримання та обміну інформації.
5. Допомога батьків впливає і спрямовує дитину в правильне річище.

(5 балів)

Усього: 50 балів

**ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ
МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦІКА**

Варіант 1

Завдання 1. *Доповніть текст роздумом над тим, що потрібно зробити, аби українська мова стала такою ж шанованою і престижною, як і інші державні мови у більшості країн світу. Скористайтеся як мотто одним із наведених текстів: „Суржик – це мова для убогих, метафізична модель духовних бомжів” (Ю. Винничук), „Відлучення мови від функцій, що надають їй престижу, наприклад, від ролі державної мови, знижує її авторитет і зменшує опір проникненню в неї чужомовних елементів” (В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький).* **(10 балів)**

Завдання 2. *Виконайте орфографічно-пунктуаційну правку тексту.*

Отчий дім Старен...кий підсліпуватий іноді навіть... горбатий але рідний до бол(і,ю) рідний. Усе бачив він на своєму віку все вистраждав і вистояв він нездолан...ий як та земля на якій він стоїт... Він може десят... раз(ів) погоріти до(тла) але досит... якогос... мален...кого паростк(у,а) як у нім знову тепли(т...с,щ)я жит...я і знову підбілюют... підфарбовуют... пр(е,и)ч(и,е)пурюють... його обсівають... мал...вами обгороджуют... б(е,и)резовим тином або лісою і знову чистими вікнами він диви(т...с,щ)я на сіл...с...ку вулицю в кін...ці якої ставлять... та ставлять... нові хати. Коли(ж) він дуже старен...кий і починає х(е,и)литися а нового поставити ні(за)що то його нишком підп(е,и)рают... дубовими стовпами (з)тил...ної сторони і він знову стоїт... (на)перекір (не)годам. Але коли навіть... руйнуют... його то (де)що берут... з нього для нового дому так бат...ко щос... передає синові а син своєму синові. Од...ні вм(е,и)рают... інші народжую(т...с,щ)я і на тому віками стоїт... отчий дім. Від вас залежит... що ви залиш(е,и)те своїм дітям... Шануйте те що залиш(е,и)но вам у спадок труді(т...с,щ)я на більше. І якщо (не)виходит... вам жити в отчому домі може тісно (не)зручно там а може в(е,и)ликі діла в(и,е)ршите (в)дал(е,и)ні від нього то хоч поїд...те поглян...те на нього. Провідайте подвір...я в якому пройшли ваші перші весни це вам (з,с)годи(т...с,щ)я для сер...я і для душі для вашої щоден...ої праці бо крім шаноби до людей до простих людей які породили вас ви біл...ше нічого (не)вин(е,и)сете з о(тч,чч)ого дому. (За В. Земляком) **(12 балів)**

Завдання 3. *Поставте іменники в родовому відмінку однини.*

Міліметр, вітер, гнів, інститут, цемент, оркестр, катет, Лондон, Крим, біль, футбол, рід. **(3 бали)**

Завдання 4. *Запишіть 6 фразеологізмів зі словом **голова**, поясніть їх значення.*

(6 балів)

Завдання 5. *Поставте наголос у словах: фольга, перекис, бюлетень, сміється, отаман, ідемо, мести, міліметр, тонометр, псевдонім, випадок, цінник.*

(3 бали)

Усього: 27 балів

Варіант 2

Завдання 1. Поясніть, як ви розумієте вислів П. Мовчана: «Матюки, абрєвіатури, різні словесні кентаври – це мовні тромби, що призводять до загальнонаціонального паралічу». Висловіть свої думки щодо зазначеного.

(10 балів)

Завдання 2. Записати слова, знявши риску: рік / у / рік, с / під / лоба, до / тепер, як / не / як, пліч / о / пліч, аби / який, аби / з / ким, де / не / де, по / де / куди, віч / на / віч, коли / не / коли, тьмяно / зелений, жовто / гарячий, сліпучо / білий, пів / апельсина, пів / ящика, напів / відчинений, пів / Європи. (6 балів)

Завдання 3. Визначте й поясніть, у якому реченні одне з виділених слів вжите в невластивому значенні. Як називаємо подібні слова? Яку функцію виконують ці художні та стилістичні засоби?

1. Музикальний репертуар колективу був досить цікавий.
2. Головна мета музичного виховання – виховувати не музикантів, а людей.
3. Тарас Шевченко був музикальною людиною і чудовим співаком.
4. Поезія П.Тичини не просто музикальна – вона сама музика.
5. Нотний папір і музичні твори можна придбати у спеціалізованому магазині.

(4 бали)

Завдання 4. Поставте наголос у словах. Вимога, випадок, договір, джерело, черговий, рукопис, середина, ненависть, завітчаний, донька, листопад, загадка.

(3 бали)

Завдання 5. Пригадайте й запишіть 6 фразеологізмів зі словом **зуб** (**зуби**) та поясніть їх зміст.

(6 балів).

Завдання 6. Поставте словосполучення в кличному відмінку. Шановний лікар, пан Ярослав, панна Наталія, добродій Віталій, товариш бригадир, Ілля Миколайович, Галина Іллівна, друг Гриць, колега Іван Степанович, боєць, хлопець.

(5 балів)

Усього: 34 бали

Варіант 3

Завдання 1. Доповніть текст роздумом про нашу мову. Скористайтеся як мотто одним із наведених текстів:

1. „Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову” (Ліна Костенко).
2. „Ти не молися мовою чужою, бо, на колінах стоячи, умреш” (Дмитро Павличко).

(10 балів)

Завдання 2.

Лінгвістичний бліц. Дайте лаконічні відповіді на поставлені запитання.

1. Назвіть 6 слів, у яких одночасно відбувається і подвоєння, і подовження приголосних.
2. Назвіть 4 іменники чоловічого роду II відміни, які в родовому відмінку однини мають різні закінчення (-а(-я) та -у(ю)) залежно від значення.
3. Наведіть 4 приклади переходу власних назв у загальні. Яку назву має це явище?
4. Чи до однієї частини мови належать слова *на що* і *нащо*? Складіть із ними речення, поставивши наголос і надписавши над ними частину мови, до якої вони належать.

(8 балів)

Завдання 3.

Продовжте фразеологізми.

Вхопити шилом ...

На руку...

Точити ....

Ударити лихом ...

Передати куті...

Через дорогу ....

Спіймати...

Підбивати ...

(4 бали)

Завдання 4. *Поставте іменники в родовому відмінку однини.*

Міліметр, вітер, гнів, інститут, цемент, оркестр, катет, Лондон, Крим, біль, футбол, рід.

(3 бали)

Завдання 5. *Поставте наголос у словах: фольга, перекис, бюлетень, смієтесь, отаман, ідемо, мести, міліметр, тонометр, псевдонім, випадок, цінник.*

(3 бали)

Усього: 28 балів

Варіант 4

I. Викладіть свої роздуми щодо наведеного вислову (один на вибір).

Обсяг – 1,5–2 сторінки.

1. Мова – це найпотужніший двигун національної культури, найважливіша підвалина, на якій духовно зростає нація, це сила культури, а культура – це сила народу (І. Огієнко).
2. «Мова – далеко не тільки «засіб спілкування», тобто передача вже готових думок», як нас усіх учили в імперській школі. Куди серйозніша її місія – бути способом народження тих думок: коли «нема мови», людині просто-напросто «нема чим думати» (О. Забужко).

(15 балів)

II. Виконайте орфографічно-пунктуаційну правку речення.

Я брав ш(и,е)року р(')яднину волік пі(т,д) грушу у тін.. на густу як щітка травицю яка навіт.. сер(и,е)д білого дня зб(и,е)р(і,е)гала ранкову прохолоду і со(нн,н)о мружач(і,и) оч(і,и) то дивився на діда який не/мов/би/то

завед(и,е)(нн,н)ий вештався по(-)подвір(ь,')ю то (с,з)водив погляд на грушу в(е,и)соку і ж(е,и)лаву чимось схожу на самого господаря то пор(е,и)нав зором у блакитне небо що проб(е,і,и)валося крізь лис(ь)(тт,т)я і не/помітно зас(е,и)нав і спав до тієї пори поки над головою лунав насмішкуватий голос діда Ілька (А. Дімаров).

(8 балів)

III. Запишіть 8 прислів'їв чи приказок зі словами **МОВА, СЛОВО.**

(8 балів)

IV. Поставте наголос у словах: фольга, перекис, бюлетень, смієтесь, отаман, ідемо, мести, міліметр, тонометр, псевдонім, випадок, цінник.

(3 бали)

V. Утворіть назви жителів (чол. і жін. роду) від назв міст і країн.

Азія

Алушта

Бердичів

Вінниця

Данія

Крим

Луцьк

Суми

Тернопіль

Одеса

(10 балів)

VI. Поставте словосполучення в кличному відмінку.

Шановний лікар, пан Ярослав, панна Наталя, добродій Віталій, товариш Олег, Ілля Миколайович, Галина Григорівна, друг Гриць, колега Іван Степанович, хлопець Ілько.

(5 балів)

Усього: 49 балів.

Варіант 5

1. У поезії Василя Симоненка є такі слова: «... Тільки тим історія належить, / Хто сьогодні бореться й живе». Напишіть твір у вільній формі на цю тему (2–2,5 сторінки).

(12 балів)

2. Розставте розділові знаки в реченні, зробіть його синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, накресліть схему речення, дайте загальну характеристику речення).

Ненька її стара мужичка відмалку заправляла її до всякої ручної роботи а коли піросла то батько щоб розважити свою самоту брав її всюди з собою і щоб задовольнити її палку натуру привчав її владати рицарською зброєю зносити всякі невигоди і сміло стояти в небезпеках.

(12 балів)

3. Поставте наголос у словах: підошва, листопад, мести, чорнозем, перекис, літопис, бесіда, відстояти, вітчим, дрова, закінчити, злегка, ненависть, отаман, олень, пересидіти, помовчати, русло, середина, бюлетень.

(10 балів)

4. Утворіть із поданими словами словосполучення: оволодіти – опанувати, навчатися – вчити, властивий – характерний, сповнений – наповнений.

(4 бали)

5. Утворіть від поданих іменників форми родового відмінка однини: секретаріат, стіл, двигун, Чернігів, престиж, знак, рак, Париж, Ірак, прогрес, морж, наказ, жовтень, люд, порт, майданчик, майдан, майстер, розум, полк.

(10 балів)

Усього: 52 бали.

Варіант 6

Завдання 1. Пригадайте й запишіть 6 фразеологізмів зі словом *зуб* (*зуби*) та поясніть їх значення. **(6 балів).**

Завдання 2. Поставте словосполучення в кличному відмінку. Шановний лікар, панна Наталія, добродій Віталій, Ілля Миколайович, Галина Іллівна, друг Гриць, колега Іван Степанович, боєць, хлопець, пан Юрій, подруга Настя, швець.

(4 бали)

Завдання 3. Поставте наголос у словах. Вимога, випадок, адже, бесіда, черговий, рукопис, середина, ненависть, донька, листопад, олень, загадка.

(4 бали)

4. Відредагуйте словосполучення: затвердити повістку дня, не дивлячись на зміни в регламенті, співставимо факти, можемо привести слідуочі приклади, це положення ще треба доказати, відчуваю нестерпну біль області серця.

(6 балів)

Усього: 20 балів.

Варіант 7

1. Записати слова, знявши ризик: рік / у / рік, с / під / лоба, до / тепер, як / не / як, пліч / о / пліч, аби / який, аби / з / ким, де / не / де, по / де / куди, віч / на / віч, коли / не / коли, тьмяно / зелений, жовто / гарячий, сліпучо / білий, пів / апельсина, пів / ящика, напів / відчинений, пів / Єропи.

(6 балів)

2. Навести не менше 4 приклади фразеологізмів, у яких вжито числівники, пояснити правила їх сполучуваності з іменником.

(4 бали)

3. Утворіть із поданими словами словосполучення: оволодіти – опанувати, навчатися – вчити, властивий – характерний, сповнений – наповнений.

(4 бали)

4. Спишіть речення, розставте розділові знаки. Зробіть синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, накресліть його схему).

Бадьоро зашелестіла діброва дуби зітхнули а горлиця затурчала рідно до болю знайомо як у дитинстві коли її здивувався і порадив що почув і поніс її немудрий спів із собою через усі життя.

(6 балів)

Усього: 20 балів.

Варіант 8

I. Прокоментуйте слова Василя Симоненка «На цвинтарі розстріляних ілюзій уже немає місця для могил...»

(10 балів)

II. Поставте наголос у словах.

Центнер, бюлетень, барометр, політолог, монолог, міліметр, демократія, феномен, фольга, шофер, псевдонім, медикамент, експерт, жалюзі, компроміс, маркетинг, свого, живемо, смієтеся, донька.

(10 балів)

III. Доберіть по 2 синоніми до запропонованих слів.

Горизонт, критерій, абсолютний, адекватний, пріоритетний, периферійний.

(6 балів)

IV. Утворіть від поданих іменників форми родового відмінка однини.

Модернізм, стрибок, роман, Дністер, Дунай, Кривий Ріг, Канів, взвод, ліс, майданчик, референдум, бюджет, гурток, зорепад, інструментарій, фікус, полин, каштан, квадрат, Пірятин.

(10 балів)

V. Утворіть від топонімів назви жителів (чоловічого і жіночого роду).

Бориспіль

Вінниця

Рівне

Суми
Луцьк
Полтава
Кам'янець-Подільський
Черкаси

(8 балів)

Усього: 44 бали.

Варіант 9

Завдання 1. Пригадайте й запишіть 6 фразеологізмів зі словом *рука* (руки) та поясніть їх значення. (6 балів).

Завдання 2. Поставте словосполучення в кличному відмінку. Шановний лікар, панна Наталія, добродій Віталій, Ілля Миколайович, Галина Іллівна, друг Гриць, колега Іван Степанович, боєць, хлопець, пан Юрій, подруга Настя, швець.

(4 бали)

Завдання 3. Поставте наголос у словах. Вимога, випадок, адже, бесіда, черговий, рукопис, середина, ненависть, донька, листопад, олень, загадка.

(4 бали)

4. Відредагуйте словосполучення: затвердити повістку дня, не дивлячись на зміни в регламенті, співставимо факти, можемо привести слідувачі приклади, це положення ще треба доказати, відчуваю нестерпну біль області серця.

(6 балів)

Усього: 20 балів

Варіант 10

1. Записати слова, знявши ризик: рік / у / рік, с / під / лоба, до / тепер, як / не / як, пліч / о / пліч, аби / який, аби / з / ким, де / не / де, по / де / куди, віч / на / віч, коли / не / коли, тьмяно / зелений, жовто / гарячий, сліпучо / білий, пів / апельсина, пів / ящика, напів / відчинений, пів / Європи.

(6 балів)

2. Навести не менше 4 прикладів фразеологізмів, у яких вжито числівники, пояснити правила їх сполучуваності з іменником.

(4 бали)

3. Утворіть із поданими словами словосполучення: оволодіти – опанувати, навчатися – вчити, властивий – характерний, сповнений – наповнений.

(4 бали)

4. Виконайте орфографічно-пунктуаційну правку речення: У (В) / раз у(в)се покра(сч)щало біля мене і яс(и)ени з блакитними тіннями і(й) темно / зе(и)леним шумом і нагоріле(и)на клу(нн)ня з чотир(ь)ма вітрами і скр(е)ипливі ворота о(т)д яких піде в(у) щось гарне моя нес(з)кінченн(н)а дорога і маківки що бри(е)нять і бри(е)нять на городі і наві(д)ть ле(и)дачі гарбузи що повдягали різно / барвні сорочки та / й лежачи вихваляютьс(щ)я ними (М. Стельмах).

8 балів

Усього: 22 бали

ЗАВДАННЯ
МІЖНАРОДНОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ
УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Варіант 1

Тарас Шевченко писав: «І мене в сем'ї великій, / В сем'ї вольній, новій, / Не забудьте пом'янути / Незлим тихим словом»

Завдання: напишіть твір-роздум у публіцистичному стилі (обсяг 3-4 ст.) на тему «**Нова Україна: міф чи реальність**».

Поміркуйте, чи події в Україні останніх років стануть поштовхом до перетворення України в ту «велику й вольну сім'ю», про яку мріяв Кобзар.

Використайте поширені звертання (2), речення, ускладнені порівняльними зворотами (2), вставними словами (не менше 3).

Варіант 2

М. Чернишевський писав про Тараса Шевченка й українську літературу: «...коли у поляків з'явився Міцкевич, їм уже не потрібні стали поблажливі відгуки якихось французьких чи німецьких критиків: не визнавати польську літературу означало б тоді тільки виявляти власну дикість. Маючи тепер такого поета, як Шевченко, малоросійська література також не потребує нічиєї ласки».

Завдання: напишіть твір-роздум (обсяг 3-4 ст.) на тему «**Українська література самодостатня чи потребує визнання?**». Аргументуйте свою відповідь конкретними прикладами (постаті, тексти, літературні стилі, угруповання тощо) з історії української літератури або сучасного літературного процесу.

Використайте поширені звертання (2), речення, ускладнені порівняльними зворотами (2), вставними словами (не менше 3).

Варіант 3

Президент США Ліндон Джонсон зазначав: «Шевченко був більше, ніж поет – він був хоробрим войовником за права і волю людей»

Завдання. Напишіть твір-роздум (максимальний обсяг: 4 стор.) із такою ж назвою, в якому наведіть аргументи, які підтверджували або спростовували думку американського президента.

Використайте поширені звертання (2), речення, ускладнені порівняльними зворотами (2), вставними словами (не менше 3).

Варіант 4

Доля не подарувала Тарасу Шевченку щасливого кохання. Оксана Коваленко стала втраченим коханням у житті поета, Ганна Закревська – коханням без взаємності.

Завдання: напишіть лист від особи Тараса Шевченка його коханій жінці (обсяг 3-4 ст.). Оберіть назвою рядки з поезії Шевченка «...В свій рай небесний, не бери, / А дай твоєю красою / Надивуватись на землі».

Використайте поширені звертання (2), речення, ускладнені порівняльними зворотами (2), вставними словами (не менше 3).

Варіант 5

Завдання: напишіть твір-роздум у публіцистичному стилі (обсяг 3-4 ст.) на тему «**Тарас Шевченко та сучасна поп-культура**»

У тексті використайте:

- 1) вставлені конструкції (не менше двох);
- 2) безсполучникові складні речення (не менше двох);
- 3) речення зі складеними іменними присудками (не менше двох);
- 4) речення з відокремленими означеннями та обставинами (не менше двох);
- 5) риторичні питання (не менше двох).

Використані зазначені конструкції підкресліть рисою, на полях навпроти них скорочено напишіть, яку з них ужито.

**ОРИЄНТОВНА ТЕМАТИКА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МАН**

1. Ергоніми м. Житомира (іншого міста).
2. Мова сучасних мас-медіа.
3. Антропонімікон с. ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
4. Лексика прядіння й ткацтва в говірці села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
5. Лексика родильного обряду в говірках сіл ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
6. Лексика збиральництва в говірках сіл ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
7. Лексика весільного обряду в говірках сіл ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
8. Лексика поховального обряду в говірках сіл ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
9. Побутова лексика в говірках сіл ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
10. Фразеологізми в говірці села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
11. Неофіційна антропонімія села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
12. Мікротопоніми села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
13. Іменнік села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
14. Прізвища села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
15. Лексика народної медицини та лікувальної магії в говірці села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
16. Лексика спорідненості та свояцтва в говірці села ??? Коростенського (іншого) району Житомирської області.
17. Особливості художнього дискурсу Марії Зіновчук (іншого письменника).
18. Мовотворчість Тетяни Рибак (іншого письменника).
19. Мовотворчість Василя Головецького (іншого письменника).
20. Неологізми періоду російсько-української війни.

**ЗРАЗОК ЗВІТУ
(ФРАГМЕНТ)
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ НАВЧАННЯ**

**ЗВІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (МОВНОЇ) З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ**
здобувача вищої освіти
III курсу групи 1СБд-СОукр
денної форми навчання
спеціальності 014 «Середня освіта»
предметної спеціалізації 014.01
Середня освіта (Українська мова і
література)
Чернухи Віти Віталіївни

Керівник: Гримашевич Галина,
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови
та методики її навчання

ЗВІТ

Упродовж навчальної практики ознайомила з специфікою роботи (організаційно-педагогічною, методичною, науковою) з української мови з обдарованими дітьми, сформувала вміння та навички до відповідної діяльності у процесі викладання української мови в закладах загальної середньої освіти.

Сформувала уміння проводити психодіагностику обдарованості загалом та з української мови зокрема.

Навчилась практично застосовувати методи й прийоми організації освітнього процесу відповідно до специфіки роботи з обдарованими дітьми.

Набула умінь та навичок професійної діяльності, здійснювати роботу з обдарованими дітьми відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Розвинула вміння включати в самостійну роботу обдарованих учнів, стимулювати їх до реалізації індивідуальних наукових проєктів у царині української мови.

Оволоділа знаннями щодо роботи з обдарованими учнями в плані підготовки до олімпіад, конкурсів з української мови, написання науково-дослідницьких учнівських робіт.

ВИКОНАНІ ЗАВДАННЯ

I. 5 актуальних тем з української мови для учнівських науково-дослідницьких робіт МАН;

1. Лексичні запозичення з англійської мови в українську в період російсько-української війни.
2. Сучасні засоби мовленнєвої взаємодії: аналіз використання емоджі, емотіконів та інших нетрадиційних мовних засобів у молодіжному спілкуванні.
3. Використання сленгу в сучасній українській мові: особливості та вплив на комунікацію молоді.
4. Фонетичні риси говірки села Копище середньополіського говору північного наріччя.
5. Мовний аспект гендерної рівності: аналіз уживання мовних засобів в контексті стереотипів статей.

II. 5 тем творів для Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка для учнів 9-11 класів із завданнями з української мови до них;

№	Завдання	Клас
1	I. «Жорстокий, суворий і поетичний вік! Жінка – барвінок серед ножів – одарована як землі козацької краса, а в її божественнім завершенню як Діва Марія, протекторка і заступниця краю, – такою була козацька жінка. І цей же ж самий вік наклав на жінку важкий тягар, поставив важкі вимоги її характеру, наложив на неї великі й суворі обов'язки» - так писав Дмитро Донцов у статті «Козацька	11

	<p>жінка у Шевченка». Критик визначає такий тип дівчини, що мовчки зброю подавала коханому, який ішов захищати Батьківщину.</p> <p>Напишіть твір-роздум на тему «Чи можна назвати сучасних жінок-волонтерок та жінок-військових типом козацької жінки часів Шевченка». У творі висловіть свої міркування стосовно того, чи змінилося ставлення до жінки в Україні з боку суспільства від часів Т. Шевченка до сьогодення. Проілюструйте прикладами з творів поета.</p> <p>Обсяг роботи – до 4 сторінок.</p> <p>II. В творі використайте фразеологізми (3-4), речення з прямою мовою (2), цитування, відокремлені означення та обставини (не менше 4). Останні виділити в тексті як члени речення.</p>	
2	<p>I. Під час воєнних конфліктів, підлітки та молоді люди можуть бути піддані великому психологічному напруженню, що може викликати різноманітні емоційні та психічні реакції. Війна так чи інакше впливає на різні аспекти життя молоді, включаючи їхнє емоційне становище, психологічний розвиток, поведінку та соціальні відносини.</p> <p>Напишіть есе про вплив війни на молоде покоління, проводячи паралель із століттям та життям Тараса Шевченка, використовуючи цитати з творів Кобзаря на підтвердження думок (не менше 3).</p> <p>Обсяг роботи – до 3-3,5 сторінок.</p> <p>II. Використайте в роботі 2 СПР з різними видами зв'язку. Зробіть повний синтаксичний розбір одного з них.</p>	11
3	<p>I. На 9 році війни багато українців досі продовжують розмовляти мовою агресора. Мовне питання не втрачає актуальності крізь призму століть. В часи Т. Шевченка російська мова відігравала роль інструмента імперської політики щодо українського народу.</p> <p>Напишіть твір-роздум на тему «Несвідомість чи мовний білінгвізм?», навівши аргументи з життя і творчості Тараса Шевченка на підтвердження власної позиції.</p> <p>Обсяг роботи – до 4 сторінок.</p> <p>II. Використайте пряму мову (2), безсполучникові речення (2), відокремлені члени речення (3), відповідно виділивши графічно.</p>	10
4	<p>I. Російсько-українська війна, яка розпочалася в 2014 році, мала великий вплив на культурний та творчий простір України. Вона призвела не тільки до втрат життів, руйнування міст та населених пунктів, а й до переслідування культурних діячів та загострення соціальних проблем. Творчість багатьох українських митців,</p>	10

	<p>включаючи письменників, поетів, художників та інших творчих особистостей, була суттєво піддана впливу цих подій.</p> <p>Напишіть вільне есе на тему «Внутрішній конфлікт між творчим прагненням та суспільними реаліями», провівши паралель із життям і творчістю Тараса Шевченка.</p> <p>Обсяг роботи – до 4-4,5 сторінок.</p> <p>II. Використайте в роботі 2 СПР з різними видами зв'язку. Зробіть повний синтаксичний розбір одного з них.</p>	
5	<p>I. З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну багато українців виїхали за кордон.</p> <p>Напишіть твір-роздум на тему «Еміграція: пошук безпеки, можливостей чи кращого життя?», навівши аргументи з життя та творчості Тараса Шевченка на підтвердження власної позиції. Висловіть думку стосовно складності рішення покинути Батьківщину, емоцій та викликів, з якими стикаються емігранти, намагаючись захистити своїх родичів від військового конфлікту.</p> <p>Обсяг роботи – до 4 сторінок.</p> <p>II. Використайте різні види цитування (у вигляді прямої та непрямої мови, вірша). До твору підберіть епіграф із поезії Кобзаря.</p>	9

III. 10 різних видів завдань з української мови для Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (8-11 класи) з указівкою на клас, для якого підготовано завдання;

9 клас

1. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте характеристику всій конструкції, зробіть морфологічний розбір підкресленого слова).

Солов'їну, барвінкову, українську рідну мову в дар дали мені батьки, яку я маю передати нащадкам, що б ті, будучи вільними, пишались тим, що живуть на рідній землі.

2. Утворіть від іменників кличний відмінок.

Настя, Анастасія, Катря, вітер, Фрідріх, маляр, друг, читач, жнець, боєць, швець, українець.

3. Запишіть слова, знявши риску, поясніть їх правопис.

Полу/кіпок, на/пів/сон, пів/години, пів/авокадо, пів/Ялти, пів/Європи.

4. Утворіть прикметники та запишіть їх складними словами:

Правий берег, дитячі ясла, 55 весел, 3 ядра, 1000000 голосів, 50 кілометрів, 100 років, важко хворіти, 12 тонн, народна поезія.

5. Запишіть слова відповідно до орфографічних норм.

Різ...б...яр, рутв...яний, інтерв...ю, к...юре, міл...ярд, торф...яний, дон...чин, оболон...с...кий, без...язикий, пісен...ці, камін...чик, Лук...ян, св...ятковий, підв...язати, миш...як, Х...юстон, б...язевий, пот...м...яніти, Ул...янон...ці, ад...ютант.

6. Визначте рід поданих іменників.

Аташе, авокадо, тріо, біль, путь, Міссісіпі, Токіо, кюре, кольрабі, авеню, тюль.

7. Перебудуйте подане речення на речення, ускладнене відокремленою обставиною (1) та відокремленим означенням (2).

Коли вибираєте подарунок, не забувайте про смаки та вподобання іменинника.

8. Позначте в дужках, простим чи складним є речення. Підкресліть граматичні основи, розставте розділові знаки .

- Я слухав рідну пісню рідну мову й вона лилася наче струмок ( ).
- Розмножують горицвіт свіжозбираним насінням та схожість його невисока ( ).
- Ви побачите сонячно розтрушений на снігу ліщиновий цвіт а під снігом почуєте зненацька якийсь схлип ( ).
- Лось лежав на боці відкинувши ноги і тепер здавався ще більшим ( ).

9. Уведіть у контекст слова, що означають власні та загальні назви.

Ватт – ват; Дон Жуан – донжуан; Макінтош – макінтош; Місяць – місяць; Орел – орел; Кавун – кавун; Шахти – шахти; Антрацит – антрацит; Ізюм – ізюм; Суми – суми; Роман – роман.

10. Виправте речення. Поясніть помилки.

- Один із адресатів писав до письменника.
- Багато студентів-філологів виїхало на діалектичну практику.

- Я спутав ці слова.
- Він виступив дуже нетактично.
- Марійка закінчила оформляти особистий листок
- різні види завдань із різних розділів української мови для олімпіади з української мови для різних класів (9-11) з указівкою на клас, для якого підготовано завдання (завдання складені самостійно):
- * 5 бліц-питань на теми з різних розділів української мови;

9 клас

1. Поєднати в одному слові кілька способів словотворення (не менше 3), взявши за основу корінь «ліс».
2. Побудувати речення за поданою схемою: "П?" - а. "П!" – а.
3. Чи існують в українській мові слова без кореня? Доведіть.
4. Утворити прикметники від географічних назв: Пуща-Водиця, Овруч, Ізраїль, Ватикан, Франкфурт-на-Майні, Баден-Баден.
5. Що з боку фонетики поєднує слова *капуста, пакетик, сахатися, ціпочок?*

IV. 5 простих речень із різними видами ускладнення кожне з творів сучасних письменників чи виступів (промов) громадсько-політичних діячів з указівкою на автора;

№	Вид ускладнення	Приклад простого речення	Вказівка на автора
1	Однорідні члени речення	"Наші дії або <u>бездіяльність</u> мають потенціал впливати на долю мільйонів людей».	Олена Железняк, українська громадсько-політична діячка
2	Відокремлені члени речення	«Як і кожен народ, окремий письменник переживає різні періоди <u>світоглядного розвитку</u> . Можу довести це, <u>оглядаючись на власний шлях</u> ».	Макс Кідрук, український письменник і перекладач.
3	Звертання	« Друзі , важливо пам'ятати, що ми маємо лише одну планету Земля, і повинні діяти відповідально, <i>щоб зберегти її для наступних поколінь</i> ». « Дорогі читачі , книги - це джерело незмірної	Грета Тунберг, шведська екологічна активістка Джоан Роулінг, британська письменниця,

		мудрості, <i>яке відкриває перед нами нові світи і розширює нашу уяву</i> ».	авторка серії книг про Гаррі Поттера
4	Вставний компонент	«У цьому романі ми маємо сприймати дії головного героя, як розумні, а не як, мабуть , на перший погляд, незрозумілі». « По-перше , Місько міг назвати когось із тих, кого вони вже завербували, й розконспірувати себе відразу»	Сергій Жадан, український письменник, із роману "Месопотамія", 2016 рік. Василь Шкляр, український письменник, із роману «Троща», 2017 рік
5	Вставлений компонент	«Саме біля Поручина у вересні 44-го курені Остапа Бондаренка (тоді я був у сотні холодноярців) звели один із найбільших своїх боїв, у якому заскиртували понад сотню більшовиків». «Він (Бог) точно не грає в кості».	Василь Шкляр, український письменник, із роману «Троща», 2017 рік Іларіон Павлюк, із роману «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», 2020 рік

V*5 складних речень (складнопідрядних із кількома підрядними та складних із різними видами зв'язку) з творів сучасних письменників чи виступів (промов) громадсько-політичних діячів з указівкою на автора;

№	Тип речення	Приклад	Вказівка на автора
1.	СПР з кількома підрядними	"Ми не можемо дозволити собі залишатися байдужими до соціальних нерівностей, які поглинають наше суспільство, бо це загрожує його стійкості та процвітанню."	Із виступу президента України Володимира Зеленського на форумі "Соціальна відповідальність бізнесу", 2022 рік.
2.	Складне з різними типами зв'язку	«Ми не можемо стояти осторонь, коли наші сусіди стикаються з	Олена Железняк, українська громадсько-політична діячка

	(сполучниковий складнопірядний на вн.рівні та безсполучниковий на зовн.рівні)	труднощами, ми маємо взяти на себе відповідальність за своїх співгромадян».	
3.	СПР з кількома пірядними	«І тут він ледве не задихнувся від того, що побачив у тьмяному освітленні гасового ліхтаря, який висів на бантині».	Василь Шкляр, із роману «Залишинець. Чорний ворон», 2009 рік.
4.	СПР з кількома пірядними	«Тож хлопець не боявся тіней, що піднялись із закутків кімнати, коли останні кволі промені призахідного сонця сповзли за горизонт».	Макс Кідрук, із роману «Не озирайся і мовчи», 2017 рік
5.	Складне з різними типами зв'язку (сполучниковий складнопірядний на вн.рівні та безсполучниковий на зовн.рівні)	«Це все цілком нормально: знати, що інших твоя мрія не драйвить».	Ілларіон Павлюк, український письменник, журналіст, продюсер

VI. * по 5 цікавих завдань із лексикології та фразеології;

10 клас

1. Зробіть граматичний розбір поданих слів та введіть їх у речення.

Уголос – у голос, настав – на став, додому – до дому, убік – у бік, удень - у день, зате – за те, звечора – з вечора, догори – до гори, уп'ятьох – у п'ятьох, по-перше – по перше, якби – як би.

2. Поясніть відмінність у значеннях слів.

Ставитися – відноситися; ставлення – взаємини; сподвижник – подвижник; професія – фах – спеціальність; білет – квиток; цвісти – квітнути; бік – сторона, ділянка – дільниця, лікувати – лічити – рахувати – вважати.

3. Складіть 10 речень, зі словами, що мають різні типи лексичних значень. Позначте ці типи.

4. Напишіть 5 народних прислів'їв, побудованих на антонімії. Розкрийте значення висловів та з'ясуйте роль у них антонімів.

5. Перепишіть подані речення, замінюючи виділені слова та словосполучення фразеологізмами.

- Оповідач несподівано *замовк*.
- Було *дуже тихо*.
- Ця звістка *зворушила* всіх нас.
- Він добре знав, що *ризикує*.
- Молоді жили *дружно*.
- Свекруха *почала лаяти* невісток.
- Усі дивилися на це *поблажливо*.

Уголос – у голос, настав – на став, додому – до дому, убік – у бік, удень – у день, зате – за те, звечора – з вечора, догори – до гори, уп'ятьох – у п'ятьох, по-перше – по перше, якби – як би.

VI I.* 5 цікавих завдань із морфології;

10 клас

1. Від поданих словосполучень утворіть складні прикметники, прокоментуйте їх написання.

Мала рентабельність, виробничий і технологічний, кредитний і розрахунковий, взаємна вигода, різати метал, сто двадцять сім кілометрів, легко розчиняти, короткий час, висока кваліфікація, очистити нафту, військовий і юридичний, північна Німеччина, гострий дефіцит, Західна Європа, північний захід, південна Україна, заготівля льону.

2. Напишіть правильно складні слова та словосполучення.

Акт купівлі/продажу, фірма/переможець аукціону, право/охоронці, земле/користування, можна/владці, прес/секретар, вугле/видобування, обл/держ/адміністрація, євро/інтеграція, держ/бюджет, спів/розмовник, Євро/союз, спів/власник, енерго/ощадність, само/врядування, інфра/структура, конференц/зал, праце/влаштування, спів/засновник, бізнес/план, радіо/слухачі, само/вдосконалення, авто/стоянка, бізнес/центр, дво/мовність, теле/глядач, військово/службовець, елект-ро/газо/зварник, міні/клуб, само/оцінка, фестиваль/парад, мікро/автобус, світло/музика, орг/комітет.

3. Розподіліть іменники за закінченнями орудного відмінка однини і запишіть у дві колонки:

Оздоба, людина, площа, комерція, мрія, суддя, мікроекономіка, інфляція, корогва, рекреація, інфраструктура, репрезентація, удача, валюта, нарада, вдача, ремінь, ретуш, секретар, Сибір, сіяч, слухач, степ, степінь, столяр, ступінь, суміш, терен, токар, цибуля, школяр, щєбінь, ювелір, ювіляр.

4. Утворіть від прикметників, де можливо, форми вищого й найвищого ступенів порівняння. Поясніть, від чого це залежить.

Дорогий, низький, синій, лагідний, столітній, ведмежий, іноземний, добрий, високий, цегляний, широкий, білий, вузький, гарний, охайний, незвичайний, дешевий, бузковий, великий, здібний, малий, старий, юний, цікавий, молодий.

5. Провідмініяйте займенники.

Котрий, де-небудь, інший, хто, він, деяка, абищо, твій, себе, цей, чії, абичис, будь-де, щось.

VIII. * 5 цікавих завдань із морфемології, дериватології, **фонетики** (на вибір один розділ).

9 клас

1. Зробити фонетичний запис слів, розташувавши їх в алфавітному порядку: кущ, чад, наїзд, шука, баян, дзига, об'єкт, рядок, люлька.

2. Скласти речення, в якому кожне наступне слово буде розміщене в алфавітному порядку (не менше 7 слів).

3. Подані в транскрипції слова записати відповідно до орфографічних норм.

[л':ец':а], [пужал'це], [д'івчин'ці], [шчас'т'а], [рад'іс'т'], [т'м'аний], [стор'ін'ці], [сеил'ан'с'кий], [с'м'іх], [пал'ці], [брен'к'іт], [здайец':а], [з'в'існо], [в'іс'т'і].

4. Відновить рядки з відомого вірша Т. Г. Шевченка, вставивши на місці пробілів пропущені голосні звуки. Поясніть усі орфограми.

С_д_к_в_шн_в_й_к_л_х_т_,

Хр_щ_н_д_в_шн_м_г_д_ть.

Пл_г_т_р_з_пл_г_м_йд_ть,

Сп_в_ть_д_ч_д_вч_т_, _

М_т_р_в_ч_р_ть_жд_ть.

5. Запишіть номери слів, у яких звуків більше, ніж букв. Доведіть, зробивши фонетичну транскрипцію до кожного слова.

- 1) праця;
- 2) різьбяр;
- 3) зав'язь;
- 4) м'яч;
- 5) ясність.

ДОДАТОК 1

Для виявлення обдарованості можна скористатись комплексною діагностикою, популярною серед учених та практиків всього світу. Вона стимулює процес самопізнання, самовиховання та самореалізації. Діагностування починають з темпераменту, потім рис характеру. Процес виявлення обдарованості здійснюється поетапно:

- 1) спостереження;
- 2) виявлення психологічного стану дитини шляхом власної оцінки;
- 3) визначення коефіцієнта розумового розвитку IQ;
- 4) визначення інтелектуального розвитку шляхом дослідження вербальних здібностей учня;
- 5) визначення продуктів творчості школяра.
- 6) всебічний аналіз конкретних випадків.

За місцем навчання обдарованої дитини діагностування проводиться з метою визначення її рівня розвитку, що допоможе знайти адекватні методи навчання і виховання, створити спеціальні навчальні програми.

Найчастіше використовують стандартизовані методи вимірювання інтелекту. Тести спрямовуються на визначення вербальних і невербальних здібностей дитини. Найбільш поширеними методами є шкала інтелекту *Станфорда-Біне*, *тест Слоссона*, *Векслерівська шкала інтелекту*, *рівень творчого потенціалу Торранса*, *шкала креативності Торранса та ін.*

МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБДАРОВАНОСТІ

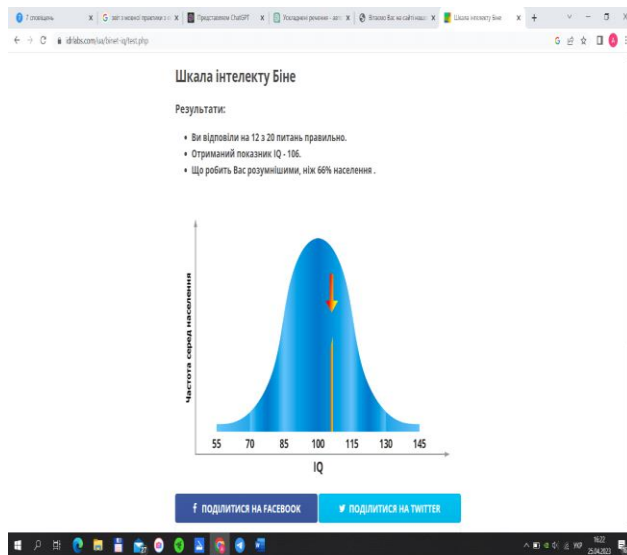
Об'єкт психодіагностики: учень 10-Б Коростенського міського ліцею № 1 з поглибленим вивченням англійської мови Семененко Андрій.

Шкала інтелекту Станфорда-Біне

IQ-Тест - одна з найбільш усталених концепцій у суспільних науках, яка користується широким визнанням і є найефективнішим способом визначення рівня інтелекту. У той час як в інтернеті існує безліч тестів низької якості, цей тест спирається на роботи Альфреда Біне, який розробив перший практичний тест на визначення рівня інтелекту.

Інструкція: в цьому тесті необхідно уявити процес згинання та розгортання аркуша паперу. Спочатку аркуш паперу згинається, а потім у ньому робиться один або два невеликих отвори. Кожен отвір робиться наскрізь.

Режим доступу: <https://www.idrlabs.com/ua/binet-iq/test.php>

Результати:

Середнє значення = 100.

Учень за шкалою Біне має показник IQ вище середнього.

ТЕСТ ТОРРАНСА НА З'ЯСУВАННЯ РІВНЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Діагностика психологічної готовності до освоєння нового необхідна для правильного вибору напрямку професійної діяльності

Інструкція: у запропонованому тесті оберіть один з варіантів, який характеризує вас найбільшою мірою.

Який ваш творчий потенціал?

1. Чи вважаєте ви, що світ, який вас оточує, може бути поліпшений:

- а) так;
- б) ні, він і так досить гарний;
- в) так, але лише де в чому.

2. Чи гадаєте ви, що самі можете брати участь у значних змінах довколишнього світу:

- а) так, у більшості випадків;
- б) ні;
- в) так, у деяких випадках.

3. Чи вважаєте ви, що деякі з ваших ідей зумовили б значний прогрес у тій сфері діяльності, в якій ви працюєте:

- а) так;
- б) так, за сприятливих обставин;
- в) лише деякою мірою.

4. Чи вважаєте ви, що в майбутньому будете відігравати таку важливу роль, що зможете щось принципово змінити:

- а) так, напевно;
- б) це мало ймовірно;
- в) можливо.

5. Коли ви вирішуєте розпочати якусь справу, чи думаєте, що здійснисте своє починання:

- а) так;
- б) часто думаєте, що не зумієте;
- в) ні.

6. Чи відчуваєте ви бажання зайнятися справою, яку абсолютно не знаєте:

- а) так, невідоме вас приваблює;
- б) не відоме не цікавить;
- в) усе залежить від характеру цієї справи.

7. Вам доводиться займатися незнайомою справою. Чи відчуваєте ви бажання досягти в ній досконалості:

- а) так;
- б) будете вдоволені тим, чого встигли досягти;
- в) так, але тільки якщо вам це подобається.

8. Якщо справа, яку ви не знаєте, вам подобається, чи хочете ви знати про неї все:

- а) так;
- б) ні, ви хочете навчитися лише найголовнішого;
- в) ні, ви бажаєте лише задовольнити свою допитливість.

9. Коли вас спіткає невдача, то:

- а) певний час наполягаєте на своєму, всупереч здоровому глузду;
- б) облишите цю справу (розумієте, що вона не реальна);
- в) продовжуєте робити свою справу, навіть коли стає очевидним, що перешкоди нездоланні.

10. На вашу думку, професію слід обирати, виходячи з:

- а) своїх можливостей, подальших перспектив для себе;
- б) стабільності, значущості, важливості професії, потреби в ній;
- в) переваг, які вона забезпечує.

11. Чи могли б ви, мандруючи, легко орієнтуватися в маршруті, яким ви вже пройшли:

- а) так;
- б) ні, боїтеся збитися з дороги;
- в) так, але тільки там, де місцевість вам сподобалась і запам'яталась.

12. Чи зможете ви зразу після якоїсь бесіди пригадати все, про що говорилося:

- а) так, з легкістю;
- б) усе пригадати не зможете;
- в) запам'ятовується лише те, що вас цікавить.

13. Коли ви чуєте слово незнайомою вам мовою, то можете повторити його за складами, без помилок, навіть не знаючи його значення:

- а) так, без утруднень;
- б) так, якщо це слово легко запам'ятати;
- в) повторите, але не зовсім правильно.

14. У вільний час ви волієте:

- а) залишитись наодинці, поміркувати;
- б) перебувати в компанії;
- в) вам байдуже, чи будете ви самі, чи в компанії.

15. Ви виконуєте якусь справу. Вирішуєте припинити це заняття лише тоді, коли:

- а) справу завершено вона здається відмінно виконаною;
- б) ви більш-менш задоволені;
- в) вам ще не все вдалося зробити.

16. Коли ви сам (а):

- а) любите мріяти про якісь, навіть, можливо, абстрактні речі;
- б) будь-якою ціною прагнете знайти собі конкретне завдання;
- в) іноді любите помріяти, але про речі, пов'язані з вашою роботою.

17. Коли якась ідея захоплює вас, то ви починаєте думати про неї:

- а) незалежно від того, де і з ким ви знаходитесь;
- б) ви не можете робити цього лише на одинці;
- в) лише там, де буде не дуже галасно.

18. Коли ви обстоюєте якусь ідею:

- а) можете відмовитися від неї, якщо вислухаєте переконливі аргументи опонентів;
- б) залишитися при свої думці, хоч би які аргументи вислухали;
- в) замініте свою думку, якщо опір виявиться надто сильним.

Обробка результатів. Після запису відповідей підраховуються бали, які набрав досліджуваний. За відповідь "а" - 3 бали, за "б" - 1, за відповідь "в" - 2 бали. Інтерпретація – згідно з шифром. Саме ці здібності і ставлять головні якості творчого потенціалу.

Питання	Визначення меж
1, 6, 7, 8	допитливість
2, 3, 4, 5	віра в себе
9, 15	стабільність
10	амбіційність
12, 13	слухова пам'ять
14	прагнення бути незалежним
16, 17	здатність абстрагуватися
11, 18	міра зосередженості

Загальна сума набраних балів покаже рівень творчого потенціалу.
Інтерпретація результатів тестування для досліджуваного:

Творчий потенціал

1. а	3	12. б	1
2. б	2	13. в	2
3. в	2	14. а	3
4. г	1	15. а	3
5. а	3	16. а	3
6. б	2	17. б	1
7. б	1	18. а	3
8. а	3		
9. г	1		
10. а	3		
11. б	2		

39

Результати:

49 і більше балів	значний творчий потенціал, який надає вибір творчих можливостей
20 - 48 балів	нормальний потенціал: наділені тими якостями, які дають змогу творити, але у є і проблеми, котрі гальмують процеси творчості.
23 і менше балів	творчий потенціал невеликий та проблемний у вияві

Досліджуваний має середній (нормальний) рівень творчого потенціалу за діагностичний тестом Торренса.

ЗОАЗКИ ЗАВДАНЬ
ОБЛАСНОГО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КОНКУРСУ
ЮНИХ МОВОЗНАВЦІВ

1. Пуризм – це боротьба за українське чистомовство чи відмова від іншомовних слів?
2. Молодіжний сленг: походження, семантика, функціонування.
3. Чому пароніми ходять парами? І не тільки парами...
4. Неологізми періоду російсько-української війни.
5. Фемінативи української мови в контексті гендерної лінгвістики
6. Хто проживає в містах України: особливості утворення назв жителів.
7. Фразеологізми української мови: оригінальні (первинні), трансформовані (оновлені), новоутворені (сучасні).
8. Зміни в правописі 2019 року: за і проти.
9. «Примхливий» та несистемний наголос в українській мові: причини порушення акцентуаційної норми.
10. Мовна шизофренія як маніпулятивна технологія медіа.
11. Чому сучасні мовознавці не виділяють так частину мови, як займенник?
12. Прокоментуйте вислів Григорія Аркушина: «Літературна мова – це запашна пречудова квітка, пелюстками якої є народні говірки. А хай тільки зів'яне чи засохне навіть найменша пелюсточка – і вся квітка втратить свою чарівність».

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. **10 актуальних тем** з української мови для учнівських науково-дослідницьких робіт МАН;
2. **10 тем** творів для Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка для учнів 5-11 класів із завданнями з української мови до них (з указівкою, для якого класу тема й завдання).
3. **10 різних видів завдань** з української мови для Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (5-11 класи) з указівкою на клас, для якого підготовано завдання;
4. **10 різних видів завдань** із різних розділів української мови для олімпіади з української мови для різних класів (8–11) з указівкою на клас, для якого підготовано завдання (завдання складені самостійно):
5. **5 блиц-питань** на теми з різних розділів української мови;
6. **по 1 цікавому завданню з різних розділів мови (фонетики, орфографії, лексикології, фразеології, будови слова, словотвору, морфології, синтаксису, стилістики, культури мови) – усього 10 завдань.**

32 група

розділ «Орфографія»

кожен здобувач / здобувачка добирає по 25-30 слів на окрему тему:

- 1) уживання апострофа;
- 2) написання м'якого знака;
- 3) подвоєння та подовження приголосних;
- 4) спрощення в групах приголосних;
- 5) правопис префіксів;
- 6) правопис суфіксів;
- 7) правопис ненаголошених голосних;
- 8) чергування у/в, і/й;
- 9) зміни приголосних у процесі словотворення;
- 10) правопис слів іншомовного походження;
- 11) уживання великої літери;
- 12) правопис часток;
- 13) правопис частки НЕ з різними частинами мови;
- 14) правопис складних іменників;
- 15) правопис складних прикметників;
- 16) правопис складних числівників;
- 17) правопис займенників;
- 18) правопис числівників;
- 19) правопис особових закінчень дієслів;
- 20) правопис прислівників;
- 21) правопис службових слів;
- 22) чергування голосних звуків;
- 23) чергування приголосних звуків.

33 група
розділ «Пунктуація»
виписати по 12 речень на такі пунктограми

(кожен здобувач / здобувачка обирає собі якусь одну тему):

- 1) тире між підметом і присудком;
- 2) тире в неповному реченні;
- 3) кома при однорідних членах речення;
- 4) розділові знаки при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами;
- 5) розділові знаки в реченнях зі вставними конструкціями;
- 6) розділові знаки в реченнях зі вставленими конструкціями;
- 7) розділові знаки при відокремлених додатках;
- 8) розділові знаки при відокремлених обставинах;
- 9) розділові знаки при відокремлених означеннях;
- 10) розділові знаки при відокремлених прикладках;
- 11) розділові знаки при відокремлених уточнювальних обставинах;
- 12) розділові знаки при порівняльних зворотах;
- 13) розділові знаки в складносурядному реченні;
- 14) розділові знаки в складнопідрядному реченні;
- 15) розділові знаки в безсполучниковому реченні;
- 16) розділові знаки в реченнях із прямою мовою;
- 17) розділові знаки при цитуванні;
- 18) тире в простому реченні;
- 19) тире в складному реченні;
- 20) двокрапка в простому та складному реченнях.